

Egész évre	540 Lej
Fél évre	270 Lej
Negyed évre	135 Lej
Havonta	90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,  
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Szerkesztőség

Arad, Acsév-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22  
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal  
151.

Megjelenik naponta reggel.

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

## Átalakítják a Bratianu-kormányt.

**Érdekes személyi változások készülnek a kabinetben. — Iorga nem vállal jelöltséget az időszaki választáson.**

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Politikai körökben újból kísérteni kezd a kormányátalakítás terve. Ami az elmúlt Averescu-kormány alatt ugyazólván hetenként fenyegetőleg tornyosult egyes politikai személyek feje fölé, ismét előbújt az ijesztések és politikai taktikák arzenáljából. Most azonban mintha sokkal komolyabb alapja lenne a dolgoknak s általában az a vélemény, hogy ezuttal nem csak pusztán ijesztgetésről, hanem komoly elhatározásról van szó, ami ugye lehet még az őszi ülészek megnyitása előtt megtörténik. Az érdekes eseménnyel kapcsolatban a Cuvantul úgy értesült, hogy Bratianu kormányelnöknek eltökélt szándéka, hogy még augusztus hónap több tárca vezetését felkísérli. Ilyenformán öt-hat miniszter távozásáról beszélnek, akiknek helyét Bratianu az esetleg mégis fuzionáló nemzeti-parasztpártiak tartaná fenn. Azonban még az újabb tárgyalások megkísérelése után is keresztülvinné a kormányátalakítást, egyszerűen azért, mert a kormány megalakításakor Bratianu Ionel számításba vette a nemzeti-kabinet eshetőségét s ezért akkor mellőzte a régi garnitúra egy-két arra érdemesebb tagját — többek között Vaitoianu tábornokot is — miután nem akarta annak kitérni őket, hogy az esetleges kor-

mányátalakítás folytán veszítsék el tárcájukat. Most azonban elérkezett az idő, hogy vagy megalakul a nemzeti-kabinet, vagy pedig rekonstruálják a kormányt s a minisztériumok élére a régi kipróbált politikai férfiak kerülnek. Ebben a pillanatban még merészség volna jószólni a megoldást illetően, azonban az eshetőség mégis csak a nemzeti-kabinet létrehozása, tehát a nemzeti-parasztpártiaknak a kormányban való részvétele mellett szól. Legáltalában is ez a megérzése a Cuvantulnak, ez a jólétesült lap pedig ritka esetben szokott tévedni.

A politika berkeiben tegnap nagy érdeklődést keltett az a hír, hogy Iorga — a néppárttal kapcsolatban történtek dacára — az időszaki választások során jelöltetni fogja magát. Iorga professzor ma táviratot intézett a fővárosi lapokhoz, amelyben a leghatározottabban megcáfolja ezeket a híreszteléseket és kijelentette, hogy mint pártvezér nem jelölheteti magát egyedül, még kevésbé idegen pártok támogatása mellett. Az időszaki választásokat — hír szerint — szeptember 1—15-ike között tartják meg. A végleges időpont kérdésében azonban csak a csütörtöki minisztertanácsom történik döntés.

## Aláírták a konkordátumot

**Bizalmas helyről jövő információk szerint a konkordátum már hónapok óta alá van írva. — Nem hozzák azonban nyilvánosságra, míg nem ratifikálja a bucaresti-i parlament. — Hogyan lehetett Cisar érsek a katolikusok jogszerinti szenátora?**

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i szerkesztőségének távirata.) A konkordátum-ügy, mely már évek óta nyugtalanítja a romániai katolikus közvélemény érdeklődését, újból előtérbe került Cisar bucaresti-i püspök jogszerinti szenátorrá való kinevezésével. Mint ismeretes, Cisar a parlament bezárása előtt néhány nappal kérvényt nyújtott be a szenátushoz, melyben kérte, hogy a szenátus nevezze őt ki a romániai katolikusok jogszerinti szenátorává. Az alkotmány 72. §-a szerint a kétszáz ezer hívővel rendelkező felekezeteket a szenátusban megillet egy hely, azonban a felekezetekeket mindenkor csak az egyház feje képviselheti. Cisar, mint bucaresti-i püspök, nem tekinthető a romániai római katolikus egyház fejének, amint ahogy Majláth püspök sem az, dacára, hogy a legnagyobb egyházmegye felett rendelkezik és a szenátorságra már szerzett jogai is vannak. Az Averescu-kormány alatt hosszú és szenvedelmes viták folytak ez ügyben és mint ismeretes, a kormány azzal zárta le a vitát, hogy a katolikusoknak nem juttatott szenátusi képviseletet, mivel nem tudott dönteni abban a kérdésben, hogy ki tekinthető a római katolikus egyház fejének. Annál nagyobb meglepetésként hatott mindenkire Cisar kérvénye, melyet a szenátushoz nyújtott be és a melyben a maga részére vindikálta a szenátusi állást.

A szenátus igazoló bizottsága elfogadta Cisar kérését és kimondta, hogy a római ka-

tolikusok jogszerinti szenátora az alkotmány értelmében Cisar bucaresti-i püspök, címzetes érsek. A bucaresti-i egyházi körök az első pillanatban nagy meglepetéssel vették tudomásul, hogy Cisar kérését, mint a szenátus döntését, bucaresti-i munkatársunk előtt, az egyik egyházi körökhöz tartozó férfi, ma a következőket jelentette ki:

— Teljesen érthetetlen előttem Cisar eljárása, hiszen a konkordátum-tervezet szerint ugyanis a bucaresti-i püspököt emelik metropolitai rangra és ugyanis ő lesz a romániai római katolikusok feje, ha a konkordátum aláírásra kerül és így egyáltalában nem értem, hogy miért volt szükség arra, hogy esetleg csak hetekkel a konkordátum aláírása előtt megtegye ezt a lépést. Ami pedig a szenátus igazoló bizottságát illeti, annak az eljárása még érthetlenebb előttem. Az alkotmány 72. paragrafusa egészen tisztán és félre nem érthető módon kimondja, hogy a római katolikus egyház feje képviselheti a római katolikusokat a szenátusban. Ez a paragrafus oly tiszta, hogy semmi más módon azt magyarázni nem lehet, még akkor sem, ha épen Cisar püspök személyéről van szó, aki tudvalevőleg román körökben nagy szimpátiának örvend. A szenátus igazoló bizottsága olyan határozatot hozott, mely az alkotmány egyik paragrafusával ellentétben van és így ez a határozat semmis. Vagy pedig az igazoló bizottság ülése alatt sikerült Cisarnek bizonyítani azt, hogy az alkotmány 72. paragrafusa teljes mértékben

reál alkalmazható, azaz ő tényleg a katolikusok fejének tekinthető és ez csak abban az esetben volna lehetséges, ha a konkordátumot már aláírták volna...

Ezt az információt azután érdekes módon egészíti ki az alábbi beszélgetés, amelyet ugyancsak ma az egyik minisztérium magasabb rangú főosztályosával folytattunk, aki a beszélgetés során a következő nyilatkozatot tett:

— Tény az, hogy a be nem avatottakat nagyon meglepte Cisarnek a szenatori állásért benyújtott kérvénye. Az első pillanatban a legkülönbözőbb kombinációk merültek fel, hogy miért vált momentán oly sürgőssé e kérvény benyújtása, hisz a katolikusok szenatori állásának kérdését a konkordátum ugyanis automatice rendezte volna. Egyesek tudni vélték, hogy a király temetése alkalmával Cisar volt az, aki a nagy halottat ellátta a római katolikus vallás szerint az utolsó szentségekkel és a temetést a római katolikus vallás rítusa szerint levezette, azonban ennek dacára, sem a körmenetben, sem az argesi temetésnél, nem szerepelhetett, mint a katolikus egyház megbízottja és ezért maga a liberális kormány szóltotta volna fel arra, nyújtsa be kérvényét, hogy addig is, míg a konkordátum a katolikusok szenátusi képviseletét végleg rendezzi — legyen valaki a szenátusban, aki a katolikusok nevében beszélhet. Azonban ez a kombináció teljesen hibás. A liberálisok ilyen nyílt alkotmányesértést sohasem követnének el — kényelmi okokból. Abban az esetben, ha a kormány megtette ezt a lépést, akkor oly súlyos érveket tudott felhozni Cisar, amellyel meggyőzte a liberális kormányt, hogy igenis ő tekinthető a romániai katolikusok fejének...

Ezek után egyáltalában nem fog meglepetésként hatni a következő nyilatkozat, melyet bucaresti-i tudósítónk, igen jól informált körből szerzett:

— A konkordátumot Románia részéről még Goldis László miniszter aláírta. Gasparril bíborossal való tárgyalásai alkalmával sikerült is neki néhány kisebb engedményt megszerezni, azonban ezek az engedmények nem voltak olyan mérvűek, melyek ellensúlyozni tudták volna azt az esetleges kellemetlen atmoszférát, mely az aláírás publikálását követte volna. Románia aláírta a konkordátumot, azonban kikötötte, hogy mindaddig a Vatikánnak sincs jogában közölni ezt a tényt a nyilvánossággal, míg a konkordátumot a romániai parlament nem ratifikálja. A konkordátum aláírását még a megboldogult Ferdinand király sürgette, aki lelkiismereti kötelességének tartotta, hogy a Vatikán által oly forrón óhajtott konkordátum ügyét személyes befolyásával is előbbre vigye. Tény az, hogy a konkordátum alá van írva és a konkordátum Cisar püspököt, illetve a bucaresti-i érseket nevezi meg, mint a romániai katolikusok egyházfejét. Tehát amikor a szenátusi igazoló-bizottság a Cisar ügyét tárgyalta, egyáltalában nem követt el alkotmányesértést, hanem a konkordátum szerint megnevezett római katolikus egyházfőt elismerte jogszerinti szenatori állásában. Ezek után még csak az van hátra, hogy az őszi parlamenti szezonban a konkordátumot a kormány ratifikálásra beterjessze. És tekintettel arra, hogy a kultuszminisztérium már bejelentette, hogy a felekezeti törvény elsőnek kerül a parlament elé, így e törvény

Abol kordult a...ában, igen könnyű lesz a kormányra a konkordátumot is a parlament elé terjeszteni ratifikálás végett.

E nyilatkozathoz részünkről csak annyi hozzáadni valónk van, hogy emlékeztetjük kedvűnk olvasóinknak egyik cikkünket, mely Goldis miniszter római útja után íródott és melyben a következőket írjuk: Goldis a konkordátumot kétségtelenül aláírta, mivel ezt egyrésztől a király óhajította és másrészt pedig a konkordátum-tervezet már Averescu generális által parafálva volt és így Goldis részére csak az volt hátra, hogy az aláírás előtt még egynehány engedményt megpróbált elérni a Vatikánnál.

Mindenesetre feltűnő, hogy egy ilyen kérdésben, mely Románia majdnem kétmilliónyi katolikus közvéleményét oly mélyen érdekli, a mostani kormány is követi az előbbi kormány példáját és sűrű titoktartásba burkolódik. Ennek csak egy magyarázata lehet, hogy a liberális kormány sem akarja magát kitérni a konkordátum ellenségei részéről érkező támadásoknak.

## Meghalt

### egy különc pesti milliárdos

Titokban tartotta temetését, mert még a temetésén is egyedül akart lenni. — Bischitz Gyula különös halála és utolsó útja.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Nem külsője, élete és megjelenése látható formáiban volt különc az a dús gazdag pesti ember, akit éppen ma egy hete — akaratához híven — szinte titokban temettek el, hanem gondolkodásában, akaratában és tetteiben. Egy flauberti regényalak, dr. Bischitz Gyula, ez a dús gazdag pesti különc, aki a temetésén is egyedül akart lenni. Sokan ismerték a budapesti társaságokban dr. Bischitz Gyulát. Ismert patriciuscsalád tagja volt, mégis alig néhány ember tudja, hogy kilenc nappal ezelőtt meghalt egy kaltenleutgebenei szanatóriumban és hogy egy héttel ezelőtt a Kerepesi-temetőben, a Bischitz-család sírboltjában örök nyugalomra helyezték. A lapok nem közölték az ügyvéd halála hírért és gyászjelentést nem nyomtatott a család: így kívánta maga az elhunyt hátrahagyott levelében. Bischitz Gyula már nem volt fiatal ember, 73-ik évében járt. Későn nősült, a kommun után és feleségével, Hajdu Kamillával teljesen elvonult életet élt a Vigadó uca 2. számú házában levő lakásán. Ez a lakás világhírű műgyűjtemény muzeuma. Bischitz Gyula ugyanis szenvedélyes műgyűjtő volt, képkollekcióját, porcellánjait, szőnyegeit (főleg selyemperzsáit), végül keleti vonatkozású műtárgyait a külföldi katalógusok számontartják és ma 16—18 milliárdot érnek hozzávetőleges becslés szerint. Porcellángyűjteményéről a szakértők azt mondják, hogy csak a londoni Sefridge-áruház tulajdonosának vannak hasonló, ritkabeccsű darabjai. Bischitz Gyula, aki korábban kitűnő ügyvéd volt, utóbb évtizedeken át csak műtárgyainak gyűjtésével foglalkozott, se pénzt, se fáradságot nem kímélt, hogy egy-egy unikum birtokába jusson. Amilyen korlátlanul szerette a szép és művészi tárgyakat, annyira szűk határokra szorította érintkezését és barátkozását; kevés embert engedett bizalmába, viszont, akikkel barátságot kötött, azokkal szemben mélyérzésűnek és önfeláldozónak bizonyult. Barátai hangoztatják, hogy némiképp cinikus, kesernyés, talán kiábrándult arckifejezése alatt meleg szív rejtőzött. Legutóbb betegség támadta meg Bischitz Gyula szervezetét, aki nyári üdülésre feleségével együtt kaltenleutgebenebe utazott. Ott érte a halál, nem váratlanul, amit végrendelete és hátrahagyott levele is bizonyítanak. Végrendeletében — hír szerint — műgyűjteményét és készpénzvagyona egyharmadát feleségére hagyta, kétharmad vagyonsrészét pedig három unokabácsére, miután gyermekei nem voltak. Utolsó levelében, amely halála után fölbontották, nemcsak azt hagyta meg Bischitz Gyula, hogy a temetésén senki se vegyen részt, hanem azt is, hogy ne forduljanak utána gyászt, mellőzzenek minden szertartást, ott temessék el a legegyszerűbb formák között, ahol meghalt és halála hírért

ne tegyék sehol se közlirre. A család respektálta ezt a külön kívánságot. Csak a legszűkebb családi kör vett részt a temetésen és az elhunyt csak két barátja jelenhetett meg, dr. Domony Móric és bárciházi Bárczy István, akik a Hungária Clubot képviselték.

amelynek Bischitz Gyula tagja volt. Így történt, hogy a napikrónikás sem szerzett eddig tudomást arról, hogy eltávozott az élők sorából egy érdekes, dús gazdag pesti különc, a különös regényalak, aki egyedül akart lenni a temetésén is.

## Nyolc napszúrás történt Aradon.

A megbetegedések könnyebb természetűek voltak.

(Arad, augusztus 9.) A kánikulai hőség ma már szinte tűrhetetlenné vált Aradon. A hőmérő árnyékban, a déli órákban negyvenöt fokot mutatott. Az emberek tömegei természetesen a strandokon kerestek menedéket a tropikus hőség ellen. Enyhülést azonban a strandok sem igen adtak, mert az átmelegedett Maros vize nem hűsített, árnyékban is kibíratatlan volt a meleg. A strandok pora olyan forró volt, hogy teljesen lehetetlen volt az ott tartózkodás. A déli órákban, de különösen

kora délután áldozatokat is követelt a hőség. Csupán a Neptunban nyolcan lettek rosszul és ájultak el napszúrás tünetei között. Szerencsére senkinél sem volt tragikus a rosszullét, mert többnyire sikerült a betegeket magukhoz téríteni. Napszúrás tünetei között különösen azok betegedtek meg, akik a napfürdőkben tartózkodtak és az arnügy is égető nappal perzselgették magukat. Az elájult embereket a strandon lévő orvosok vették kezelés alá.

## Aradi művésznövendék segélykiáltása Párisból.

Az aradi származású Panian Iván elindult a dicsőség felé. — A tizenkilenc éves ifju egy éve verekszik a nyomorúsággal s most Aradváros támogatást kéri.

(Arad, augusztus 9.) Ma délelőtt egy tekintélyes, mellékletekkel ellátott kérvényt adtak be az aradi városházára. A felzetten hivatalos rövidséggel csak ennyi állott:

— Panian Iván Párisban tanuló aradi művésznövendék szubvenciót kér.

Ami azonban emögött a néhány szó mögött meghúzódik, egy felfelé ívelő karrier útját jelzi, egy nélkülözéseken, kálváriákon keresztül törtető, lángoló fiatal lélek Herakles-munkáját, tehetsége és alkotóereje érvényesüléséért. Panian Iván az aradi katolikus gimnázium növendéke volt, amikor felfedezték benne a szobrász-tehetséget. Csakhamar már teljes munkakedvvel dolgozott az otthonában berendezett kis műteremben és a hozzáértők árulattal konstataáltak, hogy milyen tehetség rejtőzik a rajongó szemű, ideális 19 éves fiatal emberben. Amennyi tudást Aradon, a művészetektől meg lehetőségen elmaradt, határszéll városban szerezhette, megszerezte és ennek birtokában szebbre, magasabbra vágyott. Párisba, a minden művészetek Mekkájába készült, ahová a nagyvilágból sokszáz tehetséges, rajongó lélek gyűl össze, hogy valamely nagy mestertől tanulhasson és egykoron, mint elismert művész indulhasson a glóriás csúc felé... Idevagyott Panian Iván, aki sok éjszakán át törte fejét, miképpen juthatna Párisba, hogy ott továbbfejlődjön.

Az ut odáig azonban akadályokkal volt telve. Atyja, szerény tisztviselő, nem volt képes viselni a tekintélyes anyagi áldozatokat. A fiatal művész pedig napról-napra szomorubb lett és kétségbeesetten küzdött, nehogy valahogyan ittfeljutdjon a kisvárosi porban, szűkeségben. Szülei végre nagy áldozatra szánták el magukat, hogy megmentsek a fiatal lelket. Megszerezték a párisi uthoz szükséges összeget és atyja ezekkel a szavakkal bocsátotta a messzi utnak a fiatal embert:

— Iván, gondold meg, mit teszel. Nekem nem áll módomban, hogy fedezzem tanulmányaid költségeit. Ha szembe akarsz nézni a nélkülözésekkel, ha dolgozni akarsz, hogy a szűkös létet megteremtsed magadnak, addig, amíg beérkezel oda, ahová akarsz, ám indulj.

Panian Iván habozás nélkül kijelentette, hogy utazik és néhány nap múlva, telve szebbnél-szebb reményekkel és álmokkal, elindult a csodás ígéretekkel kecsegtető Páris felé... Ott azután beiratkozott a szépművészeti akadémia szobrászati szakosztályára és tanult-tanult törhetetlen akaraterővel. Közben a létért is nagy küzdelmet kellett folytatnia, idegen volt és a hazulról hozott pénz csakhamar elfogyott. De semmiféle munka nem volt kemény neki, semmiféle küzdelem nem ijesztette el, mert előtte lebegett a nagy Cél. Itthon pedig féltő gondnal várták a Párisból érkező leveleket, amelyek beszámoltak a kálváriákról, a kétségbeesett küzdelemről, de amelyet átragyogott a csodásan szép Remény...

Körülbelül egy éve ennek és ezalatt az

idő alatt az ifju aradi művész nemcsak társai elismerését, hanem tanárai becsülését vívta ki magának. És ez megnyilatkozik azokban az ajánlólevelekben, amelyeket most Aradra küldöttek. Felnyitjuk a kérvénymellékleteket. A francia szépművészeti akadémia levélpapírosza és pecsétje öltök először szembe. Jean Boucher, a szobrászati szakosztály vezetőtanára francianyelvű levélben igazolja, hogy Panian Iván egyike a legjobb reményekre jogosító növendékeknek, akit minden támogatásra méltónak talál. Ajánlja a román hatóságoknak, vegyék pártfogásba ezt a értékes művészt, akire egykor büszke lesz az ország, amelyből kiltt dult. A következő levelet a francia akadémia igazgatósága írta, amely szintén melegen ajánlja támogatásra Panian Ivánt, akinek a tehetsége és nagy szorgalma nagy jövőre predestinálja. A harmadik levél is igen érdekes: a Franciaországi Román Diákszövetség a román kultuszminiszteriumhoz intéz ajánlólevelet Panian Iván, a magyar művésziru érdekében és megkéri a kultuszminisztert, adjon meg minden lehető támogatást ennek az értékes, fiatal művésznek.

Ezekkel az ajánlólevelekkel van felszerelve Panian Iván kérelme, amelyben arra kéri szülővárosát, nyújtson neki segítőkezet ahhoz, hogy eljusson a tehetségpredestinálta helyre, hogy egykoron majd büszke lehessen rá ez a város, amely a világnak adta. Szerény szubvenciót kér csupán a Párisban küzködő ifju művész Aradtól, hogy valahogy megszabadulva a nehéz kenyérgondoktól, teljes akaraterejét munkájának szentelhesse. És erős a hite, hogy Aradváros, amelynek a neve aranybetűkkel van beírva a művészet krónikájába, amely oly sok kimagasló tehetséget adott már a világnak, módot fog találni arra, hogy Panian Ivánnak is segítőkezet nyújtson küzdelmes utjában a dicsőség felé.

Marosi Rudolf.

— Tancoslegények és csendőrök véres harca. Turnu-Severinből jelentik: Halálos verekezés történt tegnap délután Flamanda községben az ottani legények és a csendőrök között. A legények ugyanis a szokásos táncban összekülönböztek egy csendőrrel, akit ütlegetni kezdtek. Ekkor érkezett a helyszínre a flamandai csendőrőrs parancsnoka két másik csendőrrel, akik szorongatott társuk segítségére siettek. Az őrmester azonban alig tett pár lépést, amikor a dulakodók felől revolverlövés hangzott el és az őrmester holtan rogyott össze. Erre a segítségül lött csendőrök is használták fegyverüket mire valóságos harc fejlődött ki a legények és a két csendőr között. A véres verekezésnek három halott és tizenegy súlyosan sebesült áldozata van. A csendőrség közel 50 legényt tartóztatott, akik a verekezés során késsel és revolverrel támadtak a csendőrökre. A véres eset az egész megyében nagy izgalmat keltett s a felsőbb hatóságok a legszigorubb vizsgálatot rendelték el a halálos verekezés ügyében.



## Aradi ifju tündöklő karrierje Bucurestiben.

**Hogyan lett egy ismert aradi fiatalember földhözragadt szegénységből többszörös milliomos. — Rejtelmes pályafutás öt lejtől tizmillió lejtig. — Ucca koldusából autós gavallér.**

(Az Aradi Közlöny bucaresti szerkesztőségétől.) A főváros kavargó áradatában rendkívül érdekes, magasra ivelő karrier köti le a szemlélő emberek figyelmét. Szinte hihetetlen ez a magasba lendülés, amely négy rövid év leforgása alatt következett be. A hős egy Aradon is igen jól ismert ifju-ember, aki a szegénysorból páratlan ügyességgel és szerencsével a gazdagok kasztjába került be. Érdekes pályafutást tett meg az aradi ifju, amely minden figyelmet megérdemel. Négy évvel ezelőtt került fel Bucurestibe és akkor csupán annyi pénze volt, hogy megváltotta az aradi állomáson a bucaresti-i személyvonatra szóló jegyét. A személyvonat négy évvel ezelőtt sem járt gyorsabban, mint ma és mikor Ploesti felé járt a vonat, már majdnem rosszul lett az éhségtől és csak az tartotta benne még a lelket, hogy nemsokára Bucurestibe érkezik. Megállt a Gara de Nord üvegtető csarnoka alatt, tett egy pár lépést és előtte állott ez az idegen város. Egy szót sem tudott románul, egyeltlen lej sem volt a zsebében és elindult, hogy meghódítsa ezt a várost.

Gyalogszerrel indult neki a városnak, ahol egyetlenegy ismerőse sem volt. Lassan ballagott a hosszú Calea Grivitei-n, mely a város központja felé vezet és akkor találkoztam vele először. Talán megérezte, hogy magyarul tudok és magyarul megszólított. Az első találkozásunk így folyt le:

— Ön magyar ugyebár?

— Igen, az vagyok.

— Errefelé van a Calca Victoria?

— Igen, csak tessék előre menni.

— Uram, egy lej nélküli érkeztem, nem adna nekem száz lejt?

Végig néztem a kopott ruháján, a sápadt, beesett arcán és a csillogó szemén.

— Sajuálom, mondtam, száz lejt nem adhatok, de ha parancsolja, rendelkezésére bocsáthatok — öt lejt.

Megvetően végignézt rajtam és elfogadta az öt lejt. Akkor még forgalomban voltak a papir egy és két lejesek. Hanyag mozdulattal gyűrte be a mellényzsebébe a papirbankókat.

Tegnap este megint találkoztam ezzel az emberrel. Egy kis könnyű Fiat-kocsit hajtott, monokli volt a szemében és a sofförje hátul ült. Épen át akartam menni az uccaközepén, amikor elbogarogott előttem a saját autóján. Bizonyosan ő is felismert, mert oly közel hajtott el mellettem, hogy feltételezhettem, hogy legszívesebben elgázolt volna, hogy eltüntesse a városból azt az embert, aki az első öt lejt adta ahhoz a tiz millióhoz, amit e négy év alatt szerzett.

Mert az én éhesen, pénz nélkül Bucurestibe érkezett aradi barátomnak ma tiz millióra becsülke a vagyonát.

Akariák Önök is tudni, hogyan lehet Bucurestiben négy év alatt tiz millió lejt szerezni? Hallgassák meg ezt a történetet.

Azzal az öt lejjel a zsebében, amit tőlem a megérkezése estéjén kapott, elment az egyik magyar vendéglőbe, jól megvacsorázott és vacsora után kijelentette a vendéglő tulajdonosának, hogy nincsen nála semmi pénz, de igéri, hogy legrövidebb időn belül a pénzt meg fogja neki adni. A tulajdonos mit tehetett volna? Botrányt csináljon?

— Ide hallgasson maga szélhámos, itt van husz lej, a Belvedere-ucca sarkán szintén van egy magyar vendéglő, menjen oda és vacsorázzon ott is meg.

A barátunk okosabb volt, csak másnap délben ment el a Belvedere-uccai vendéglőbe. Az első éjszakát egy pincér szívesességéből egy nyomortanyán tölthette, de másnap reggel tiszta gallérral, jól megborotválkozva, körül-

nézett a városban. Akkoriban a Rigler-kávéházban találkoztak a magyarok. Ellepték az összes asztalokat, mindegyiknek volt valami sürgős elintézni valója, engedélyek, permiszkek, miniszteriumi beadványok. Mindenkinek volt valami ügye és mindenki kereste azt a befolyásos valakit, aki a nehéz ügyben segítségére lehet.

A mi kedves aradi barátunk beletemetkezett egy lepedő nagyságu román ujságba, habár még egy szót sem tudott románul és a

## Arad katolikusai várják az új plébánost.

**Dr. Lakatos Ottó pénteken vagy szombaton veszi át az aradi plébánia vezetését. — Monay Ferenc, mint a Szent Péter-templom magyar gyóntatója.**

(Arad, augusztus 9.) Az aradi plébánia vezetésében, illetve a minoritáknál beállott személyi változásról már megemlékeztünk mai számunkban, amelyben azt is megírtuk, hogy dr. Monay Ferenc, az eddigi plébános, tegnap reggel már el is utazott új állomáshelyére Rómába. Dr. Monay Aradról való távozása egész csendben, csaknem titokban ment végbe, illően az eltávozott szerény és minden feltűnést és lármát kerülő egyéniségéhez. Kétségtelen, hogy az aradi katolikuság elsomorodott szívvel veszi tudomásul szeretett és tisztelt lelkipásztorának távozását, de Monayra — akit a minoriták római rendi tanácsánál, de a Szentszéknél is jól ismernek — oly nagy szűkség van most Rómában, hogy dr. Pázsity Bonaventura aradi rendfőnöknek minden oly irányu fáradozása, hogy dr. Monay Aradon maradjon, hiábavaló volt. A rend vezetősége megváltozatlan határozottsággal ragaszkodott az aradi plébános személyéhez, s ahhoz, hogy Monay Ferenc dr. legyen a római Szent Péter-bazilika magyar gyóntatója.

Nem lesz érdektelen, ha pár sorban visszaidézzük ennek a nagy tudású és élénk irodalmi munkásságot is kifejtett papnak eddigi pályafutását. Dr. Monay Ferenc Nagybanán született 1878. december 22-én. Itt végezte el a VI. gimnáziumot is, amely után belépett a minorita-rendbe és egy év múlva mint novícius itt Aradon végezte el a VII. és VIII. osztályt. Benematurus lett és aztán Rómába ment a Gregorián-egyetemre. Itt elvégezte a teológiát és aztán Aradra jött vissza, ahol 1901. augusztus 4-én tartotta meg első miséjét. Ugyanakkor kinevezték Szilágysomlyóra főgimnáziumi tanárnak. Egy év múlva visszakerült Aradra, mint hittanár, 1903-ban pedig a marosvásárhelyi ujonc-növendékek mestere lett. Ebben a minőségben hat esztendő telt el a székely fővárosban. 1909-ben aradi plébános lett és ezt a tisztet — bizonyos megszakításokkal — egész mostanáig viselte, így kivéve az 1918—22-ig terjedő időközt, amikor rendfőnök volt és az 1922—24-ig terjedő időt, amikor a rend központi kormányánál kormánytanácsosi minőségben működött. Dr. Monay aradi működése alatt számos hitéletet fejlesztő intézményt létesített, nagy irodalmi munkásságot fejtett ki. Dr. Monay most a Szent Péter-templom magyar gyóntatója lett és mint ilyen a Vatikán szolgálatában állva, összekötő kapocsként szerepel a magyar nyelvű hívek és a Vatikán között. Emellett természetesen igénybe veszik tudását és tehetségét a rend központjánál is, ahol a rend magyar nyelvű vidéken létesített tartományának referenseként fog működni. Az aradi minoriták azt hiszik azonban, hogy dr. Monay római tartózkodása, noha annak indult, nem lesz állandó jellegű és sikerülni fog öt pár év alatt ismét visszakapni Arad számára.

pincér barátja sorra járta az asztalokat.

— Látják azt a fiatalembert. Az X. államtitkár felhajtója. Csak neki kell odaadni az ügyeket, 24 óra kihozza akármelyik miniszteriumból az approbált kérvényt.

Az első nap két megbízást kapott a barátunk és három ezer lej előleget.

Ez volt az első három ezer lej, amit keresett. Mindenki más zsebrevágta volna a három ezer lejt és megszökött volna. Ez a fiatal ember mást csinált. 24 óra alatt elintézte a kérvényeket. Egy szó román tudás nélkül, anélkül, hogy bárkit is ismert volna a miniszteriumokban. Pár hónap múlva már a legelőkelőbb szállodában lakott és ma tiz millió lej vagyona van.

De azt az öt lejt, amit négy évvel ezelőtt adtam neki, még máig sem adta meg. (f. a.)

Dr. Monay Ferenc utóda dr. Lakatos Ottó, az aradi (enyedi) házfőnök lesz, akinek személyével úgy hisszük fölösleges bővebben foglalkozni, hiszen őt annyira ismerik és szeretik az aradi katolikusok, hogy az ő eddigi kiváló munkásságának visszaidézésére semmi szűkség sincs. Bizonyos, hogy a legszerencsésebb megoldás volt az aradi plébánia vezetését ismét dr. Lakatos Ottóra bízni, akinek kinevezése már meg is érkezett a püspöktől. Dr. Lakatos Ottó pénteken, vagy szombaton érkezik meg végleg Aradra, hogy átvegye a plébánia vezetését s újra az a hitéleti vezető legyen Aradon, aki nemrég történt távozása előtt volt.

## Osszeírják

az 1919-es szerb zsákmányolást.

A timisoarai prefektus felhívása a szerb megszálló csapatok által elvitt értékek bejelentésére. — Az aradi pénzügyi felügyelőség végzi az összeírást.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Temesvár újabb történetének kétségkívül egyik legkellemetlenebb fejezete az 1918—1919-ik évi szerb megszállás és annak is a befejezése, ami dőn az antant parancsára a szerb csapatok „kiürítették” a várost. Ez a kiürítés ugyancsak alapos munka volt: a szerb csapatok a közhivatalokból elvitték mindent, ami csak mozgatható volt: berendezést, pénztárt és okmánytárt. Nem kimélték számos vállalatot sem, melynek gépeit szerelték le. A legtöbb kellemetlenség azonban a hivatalok elszállításából keletkezett, melyek pótolhatatlanok voltak. Az itteni közigazgatás és igazságszolgáltatás emiatt óriási nehézségekkel küzdött azon ügyek elintézésénél, melyeknek megindulása még a román impérium átvétele előtti időre esett.

Temestorontálmegye hivatalainak vezetői, elsősorban a mindenkori prefektusok, állandóan sürgették a kormányt, hogy diplomáciai uton szerezze vissza Jugoszláviától az elvitt értékeket és okmányokat. Meg is indult a tárgyalás a két kormány között, amelyek bizottságot delegáltak a kérdés elintézésére. Román részről a pénzügyminiszter az aradi pénzügyi felügyelőséget bízta meg az elvitt iratok és értékek jegyzékének pontos összeállításával, ami most van folyamatban.

Ezen akció legújabb fejleménye, hogy az aradi pénzügyi felügyelőség megkeresésére Coste Gyula dr. prefektus ma felhívást intézett az összes temestorontáli hivatalokhoz és a sajtó útján a magánvállalatokhoz, hogy a 17505—1927. számú prefektusi rendeletre való hivatkozással augusztus 15-ig jelentsék be a prefekturán, hogy a szerbek annak idején mi-féle értékeket és tárgyakat vettek el tőlük? A bejelentéseket a prefektura eljuttatja a jugoszlávokkal tárgyaló bizottsághoz.

**OH, OH, NANETTE!** A szezon egyik legjobb szalon vígjátéka.

Mády Cristians és Georg Alexander-rel ma a Marospartí mozgószínházban. Monopol filmcentrál TIMIȘOARA.

## Szerdán vonják számadásra Aradmegye tanácsát.

**A belügyi vezérfelügyelő meghívója a megyei tanácstagokhoz. — Allamellenes izgatással vádolt megyei tanács. — Közpénzek eltérő elköltésének vádja Aradmegye vezetősége ellen. — A megyei tanácstagok nem azonosítják magukat a vezetőség kifogásolt cselekedeteivel.**

(Arad, augusztus 9.) Feszült érdeklődés előzi meg a holnap délelőttre kitűzött megyei tanácsülést, amelyen a tanács tagjainak felelnök kell azokra a vádakra, amelyeket Miloteanu Misu belügyi vezérfelügyelő a tanács ellen felsorakoztatott. A megyei tanácsosok ez ülésre a következő szövegű meghívót kapták:

### Meghívó a tanácsülésre.

A 102.71—927. számú megbízatásunk és a közigazgatás egységesítéséről szóló törvény 275-ik paragrafusa alapján, t. tanácstagot meghívjuk szerda, augusztus 10. délelőtt 10 órára a megyei tanácsterembe, hogy válaszoljon azokra a vádakra, amelyeket itt mellékelünk. Amennyiben nem óhajt személyesen megjelenni, joga van írásos memorandumot benyújtani. Az a tény, hogy a megyei tanács tagjai esetleg nem jelennek meg a meghívásra, nem akadályozza meg a tanácsfeloszlátási eljárást, amely máris folyamatban van. Kérjük ezen meghívó átvételét írásban elismerni. — Miloteanu M. belügyminiszteri vezérfelügyelő.

Minden tanácsosnak ugyanekkor egy a vádpontokat tartalmazó ívet is küldtek. Az egyes vádpontokat az Aradi Közlöny nagy vonásokban már ismertette, most azonban módunkban van teljes részletességgel beszámolni azokról:

### A megyei tanácstagok lázítottak az államrendje ellen.

1. A megyei tanács nem tartotta be a közigazgatási törvény ama rendelkezését, amely kimondja, hogy csak olyan ügyeket lehet letárgyalni a tanács ülésén, amelyek a tárgysorozaton szerepelnek. Így a március 16-iki ülésen megszavazták az „Idegen iparosok részvétele a hetivásárokon” című szabályrendeletet a törvényes rendelkezések figyelembevételével nélkül. A törvény ellenére a kereskedelmi és iparkamarát sem hallgatták meg ebben a kérdésben. Interpellációk címe alatt olyan kérdéseket tárgyaltak, amelyek nem tartoznak a megye, hanem a kormány és országgyűlés hatáskörébe s amelyekben kritizálták az ország törvényeit és tisztviselőit. Így az 1926. november 2-án tartott ülésen nemcsak hogy kritizálták az agrárreformról szóló törvény végrehajtását, hanem követelték az agronomok testületének feloszlátását. Ugyanazon az ülésen lekritizálták az erdőtörvényt is s kérték, hogy Erdélyben a régi magyar erdőtörvényt léptessék újra életbe. A március 16-iki ülésen Stoinescu dr. tanácsos az örökösödési illetéket kritizálta és kijelentette, hogy azok tulságosan magasak és a „kincstári ügynökök előre követelik pénzüket, mielőtt az örökös hozzájutott volna örökségéhez.” Ugyan azon az ülésen Ádám Miklós tanácsos az adó-kivető-bizottságokat aposztrofálta és kijelentette, hogy a lakosságra túlmagas adókat vetettek ki. Ugyancsak a március 16-iki ülésen súlyos bírálat hangzott el az állami méntelep és vezetője, Botez tábornok ellen, akit azzal vádoltak meg, hogy a kincstár számára beszerzett lovakat az átlagosnál jóval magasabb áron vásárolta, ahelyett, hogy azokat közvetlenül a tenyésztőtől vette volna. Ezzel kapcsolatban a felszólaló párhuzamot vont a jelenlegi és az elmúlt magyar rezsim alatt etekintetben uralkodó állapotokról. Nem hiszem, hogy az ország törvényeinek kritizálása a megyei tanács hatáskörébe tartozik, miután ennek a tanácsnak a működése csak a megyei érdekek védelmére volt jogos, az országos érdeki kérdések elintézésére más fórum hivatott. Azzal pedig, hogy a törvény által létesített agronomtestület feloszlátását kérte, az állam érdekeit és rendjét támadta meg. Azzal, hogy az összes megyéket felszólította, foglaljanak ebben az ügyben hasonló álláspontot, az állam törvényei ellen lázítottak Aradmegye tanács-tagjai.

### Nagyértékű telkek könnyelmű eladományozása.

### 2. A megyei tanácsban tárgyalt kérdése-

ket nem vitték előzőleg az illetékes bizottság elé és nem is referálta be írásban az előadó. Az ügyeket maga a prefektus, vagy a tanács titkára adta elő. Miután az illetékes bizottság nem adta elő véleményét, nem volt mód arra, hogy a kérdéseket pontosan megvitatassák, hanem ellenőrzés nélkül megszavazták azokat, ezáltal pedig a megye érdekeit sértették meg. 3. Nem védték meg a megye tulajdonát képező értékeket. Így Boneu Vazul delegált prefektus 80 lejes egységáron eladott 2200 négyszög méter telket Boneu Vazul, Goldis László, Miclosi Emil dr., Pascutiu Silvius dr., Raicu Aurel dr. és Mutiu Traian uraknak. Vaitoianu A. tábornok, szenátor 1926. december 7-én fel is szólalt ez ügyben a szenátusban és a belügyminiszter vizsgálatot is rendelt el. Megállapítható, hogy amikor aztán az ügy megvizsgálására a belügyi vezérfelügyelő Aradra érkezett, a házhelyeket még nem írták át. A miniszterium megsemmisítette ezt az eladást és a megsemmisítés után történt aztán a telekátírás. Az ügyet a parlamentben a román és a kisebbségi sajtó hasábjain szellőztették, de a megyei tanács tagjai ennek dacára nem találtak módot arra, hogy ez ellen felszólaljanak. Ezzel, mintegy hallgatólagosan, beleegyezésüket adták az eladáshoz és szolidaritást vállaltak a permanens-bizottsággal, amely nem hajtotta végre a miniszteri rendeletet a megsemmisítésre vonatkozólag.

### A tanács elhanyagolta a megyei iskolák ügyét.

4. A megyei kerthől egy 2466 négyzetméternyi parcellát ajándékoztak a városnak egy elemi iskola építésére. Ugyanekkor 14 befejezetlen iskola állott a megyében, amellyel senkisé nem törődött. A megyei tanács egyáltalában nem viselte szívén az iskolák építésének kérdését. Dacára annak, hogy ebben az évben a költségvetés kétszer olyan nagy volt, mint a múlt évi, az iskolák céljaira ugyanannyit szavaztak meg, mint amennyi a múlt évben volt, 2 millió lejt. Még 1925-ben a lakosság között buzát gyűjtöttek az iskolaépítés javára. Egy részét ennek a buzának később szétosztotta Boneu Vazul a déznavölgyi lakosok között ingyen, más részét eladták és árából a szentannai szolgabírószágot rendezték be új butorokkal. A többi pedig Chisineu községben a választások céljaira költötték el. Ha ezeket az alapokat törvényes céljaira fordították volna, be tudták volna fejezni az iskolák építését és a gyermekeknek könyveket adhattak volna, hogy tanulhassanak.

### Meg nem engedett hitelek, segélyek és közmunkák.

5. A megyei tanács — március 15-iki ülésén — 266.509 lejes hitelt nyitott a két automobil fentartására. A belügyminiszter március 2-án távirati rendeletben tiltotta meg a hitelek nyitását és különösképen az autók fenntartásáról szóló hitelekét. A megyei ülésen ezzel szemben a prefektus kijelentette, hogy a legfelsőbb pénzügyi bizottság helybenhagyta ezt a tételt, azonban az erről szóló jegyzőkönyvet nem mutatta be. Hogyan magyarázza a megyei tanács a miniszteri rendeleteknek ezt a semmibebevételét? 6. A megyei tanács ugyan ezen ülésén 72.000 lejt szavazott meg három főbíróknak, Chirilla Justin kisjenő, Angelina József aradi és Puticiu András halmagyi főbíróknak, akiknek állítólag nem volt lakásuk, lakbérpótlék címén. A legfelsőbb közigazgatási tanács ezt az összeget 26.000 lejre szállította le. Kiderült azonban, hogy mindhárom főbíróknak a főbírószágot épületében lakása van. Nem gondolja a tanács, hogy ez rossz adminisztrálás, amikor a költségvetést megterhelik egy ilyen összeggel, félrevezetve a legfelsőbb közigazgatási bizottságot és a minisztériumot, azzal, hogy nevezetteknek nincsen lakásuk?

7. A tanács munkálatokat rendelt el, figyelmen kívül hagyva a számviteli törvény erre vonatkozó rendelkezéseit. Így a 7-es számú Fehér-Körös híd 703.125 lejt értékben

megcsináltatták, anélkül, hogy a tervet felterjesztették volna a legfelsőbb technikai bizottsághoz. A munkálatot a prefektus rendelte egyedül el. Az árlejtés pedig törvénytelenül folyt. Ie. A híd még a mai napig sem vették át. A munkálatokat pedig egy nem erre a célra szánt alpból fizették és a permanens bizottság csak később ratifikálta ezt az eljárást. A Selesu—Cermei—Talos vonalon lévő utra 154.000 lejt értékben köveket vásároltak, a Micalaca—Varfurila vonalra 129.000 lejt értékben, a Chisineu—Sepreus vonalra 56.600 lejt értékben. A követ 1927-ben rendelték és az 1926-os költségvetés terhére fizették ki, amivel megszüntették a számviteli törvényt.

### Könnyelmű pénzosztogatás vádját emeli a vezérfelügyelő.

8. Megyei Nyomda r.-t. cimen részvénytársaságot alapítottak, Iancu Cornel, Miclea Sever, Miclosi Emil, Stoinescu Sándor és Moldovan Silvius alapítókkal. A céget nem jegyezték be a törvénytörvényben. A delegált prefektus rendelete folytán a községek részvényeket vásárolni kényszerültek, sőt a permanens bizottság jóvá is hagyta az erre vonatkozó hitelnnyitásokat. A vállalatot, amelynek bevételeiben a községek 1 millió 124.750 lejjel, a magánosok csupán 16.600 lejjel szerepeltek, minden felügyelet nélkül vezették, anélkül, hogy a munkásokat rendesen fizették volna. Van-e tudomása a tanácsnak arról, hogy az alapítók mind a megyei tanács és a permanens bizottság tagjai, akik ugyanakkor approbálták az erre vonatkozó hitelnnyitásokat? Miért nem interpelláltak ezügyben ugyanakkor, amikor az ország törvényeit kritizálták?

9. A szűkölködők részére felállított alapot nem használták fel eredeti céljaira. Így 10.000 lejt egy volt osztrák-magyar nyugalmasított őrnagynak, 15.000 lejt egy főbíróknak, 10.000 lejt egy zenetanárnak adtak. Azonkívül Boneu Vazul ismerőseinek és rokonainak 10.000—30.000 lejes összegeket adott ebből az alpból, így egy miniszteri kabinetfőnök édesanyjának 10.000 lejt utalt ki. Ebből az alpból adott Boneu delegált prefektus működésének utolsó napján 50.000 lejt a jövőben közzendő hirdetésekért. A lap három nap mulva megszűnt. A templomjavításokra szolgáló alpból Boneu Vazul 50.000 lejt adott az iltői templomnak, hogy Boneu Vazul-alapítvány néven vezessék be az adományt. Nem gondolja a megyei tanács, hogy ez az ajándék magánjellegű volt és nem lett volna szabad ezt a megye pénzéből adni?

### A megyei tanács túllépte hatáskörét.

10. A tanács ügyvédtagjai pereket vittek a megye ellen, a törvény rendelkezése ellenére. A tanács egyik tagja pedig az egyik községben, mint községi írnok szerepelt és 3000 lejt fizetést huzott. 11. A permanens bizottság jóváhagyta több községnek a költségvetésmódosítását, amivel a törvényt megsértette. Jóváhagyta Nadlac községnek azt a határozatát, amelyben az 1925. évi nyereségből Electrica-részvényeket vásárolt, 200.000 lejt értékben, amikor a törvény szerint a nyereségből iskolákat, templomokat és más, a községben szükséges épületeket kell emelni. Jóváhagyta a permanens bizottság Iratos község határozatát, amelyben a vadászati jogot szabadkézből Miclosi Emil dr. és társainak adta ki. Van-e tudomása a tanácsnak ezekről a visszaélésekről. 12. Van-e tudomása a tanácsnak arról, hogy több tanácsos felvette napi-díját azokra az ülésekre is, amelyeken nem jelent meg?

### A megyei tanács nem vállalt közösséget a vezetőkkel.

Eddig tart Miloteanu vezérfelügyelő részletes vádirata, amelyre holnap délelőtt válaszolnia kell a megyei tanácsnak. Ma délben a tanács tagjai értekezletet tartottak, amelyen leszögezték, hogy a tanácsnak csak két ülése volt összesen, az egyiken, az alakuló ülésen, formalitások történtek csupán, míg a második a költségvetést tárgyalták. Ha a költségvetésbe tévedések csuszak be, a felsőbb hatóságok kötelessége korrigálni a tévedéseket. A vádpontok nagy részére nézve leszögezték, hogy a felsorolt ügyekről nem is tudtak és azokat Boneu Vazul volt prefektus a saját hatáskörében és felelősségére intézte el. Ezekkel



a tanács közösséget nem vállalhat, sem pedig nem azonosíthatja magát velük. A megyei keretre vonatkozólag Iancu Cornel dr. kijelentette, hogy amikor a határozat tudomására jutott, ő maga járt el a belügyminisztériumnál, hogy az eladást semmisítsék meg és ez az ő intervenciója alapján meg is történt. Az érte-

kezlet hangulatából Konstatálható volt, hogy a megyei tanács nem vállalja holnap a felelősséget Boneu Vazul volt prefektus ténykedéséért, amelyről — kijelentésük szerint — nem is tudtak. A holnapi ítélet elé épen ezért széles körökben tekintenek nagy érdeklődéssel Aradon.

## Csütörtökön reggel kivégzik a két olasz anarchistát.

**Az egész világ megmozdult Sacco és Vanzetti érdekében. — Sorozatos bombamerényletek Amerikában. — Felrobbantják Newyorkot. — Tiltakozó sztrájkok a kivégzés ellen. — Holnap mondják ki a döntő szót a kivégzések ügyében.**

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Sacco és Vanzetti a két haláraitelt olasz anarchista kegyelmi ügye forrongásba hozta immáron nemcsak Amerika, hanem az egész világ munkásságát. A két olasz, aki esztendőközön keresztül folytatta a legkétségbeesettebb küzdelmet az életért, az utolsó eszközhöz: az éhségstrájkhoz nyult s már 24 napja nem vettek magukhoz táplálékot. És míg félig eszméletlenül ott fekszenek a sötét börtönben, miattuk bombák robbannak, emberéletek pusztulnak, országok forronganak és megfeszített küzdelem folyik a két ember életéért. A mai jelentések a következőkben számolnak be az újabb fejleményekről:

### Megostromolták a bostoni fogházat.

Bostonból jelentik, hogy Sacco és Vanzetti sorsa megpecsételődöttnek látszik. A legfelsőbb bíróság tegnap foglalkozott azzal a védői előterjesztéssel, hogy állapítsa meg a bírói tévedés fennforgását és egyidejűleg adjon engedélyt a kivégzés elhalasztására. A bíróság úgy döntött, hogy itt nem forog fenn tévedés esete és így a kivégzés csütörtökön megtörténik. A bíróság döntése az amerikai munkásság körében nagy elkeseredést idézett elő. Bostonban újabb monstre gyűlés volt, a

## Holnap mondja ki a legfőbb bíró a döntő szót

A Rapid Cityből érkező jelentések szerint az ottartózkodó Coolidge elnök még mindig mereven elzárkózik a beavatkozástól. Világját a rendőrség 300 testőrrel őrizteti, mert attól fél, hogy zavargások törnek ki. Különösen a csütörtöki naptól félnek, amikor a kivégzés megtörténik. Az elítéltek védői még mindig reménykednek. Felkérték az Egyesült-Államok legnépszerűbb emberét, Lindberghet is az intervencióra, eddig még nem érkezett tőle válasz erre a kérésre. A reményt főleg az tartja még az emberekben, hogy Thayer bíró, aki az első ítéletet hozta, kihirdette, hogy az ítélet megsemmisítésére irányuló kérelmet megfontolás tárgyává teszi és holnap közli válaszáat. Sokat reménykednek még a külföld közbelépésétől. Az elítéltek maguk pedig folytatják az éhségstrájkot és ma már a 24-ik napja annak, hogy nem vesznek magukhoz semmiféle táplálékot.

### Macdonald biztatja a haláraiteltéket.

A külföldön erős akció folyik Sacco és Vanzetti érdekében. A londoni jelentések szerint nagy tüntetések vannak az angol fővárosban, ahol általános sztrájkjal fenyegetőznek, ha a kivégzés megtörténik. A tüntetés után az amerikai követség elé vonultak, hogy tiltakozó memorandumot adjanak át, azonban senkit a követség épületében nem találtak. Miután a követ az utóbbi napokban sok fenyegető levelet kapott az anarchistáktól és kommunistáktól, mára erős rendőrosztágot rendeltek ki, a követség védelmére. Macdonald volt angol miniszterelnök ma táviratot menesztett Coolidge elnöknek, tiltakozva a kivégzés ellen. Sacconak és Vanzettinek is küldött Macdonald táviratot a következő szöveggel:

— Ne adjátok fel a reményt, örököndünk életetek felett. — Macdonald.

Az esti jelentések szerint az angol munkáspárt radikális elemeinek nem sikerült a közvélemény érdeklődését felkelteni Sacco és Vanzetti sorsa iránt. Londonban az olasz kolónia mintegy 50.000 emberből áll és ebben az aránylag kicsiny körben egymást érik a gyil-

melynek végzetével 10.000 munkás meg akarta ostromolni a fogház épületét. A fogházat a rendőrség és tengerészkatona védte. A tüntetőket pécélautókkal és gépfegyverekkel szórták széjjel. Tizenhét munkás sebesült meg az összeütközésben.

### Newyorkot levegőbe röpitik.

Az újabb jelentések szerint számos newyorki és washingtoni háztulajdonos fenyegető levelet kapott, amelyben a Sacco és Vanzetti érdekében létesített mentőbizottság közli, hogy a kivégzés esetén levegőre röpitik házukat. A levelek szerint a newyorki földalatti vasut ellen elkövetett merénylet csak figyelemztetésül szolgált, az igazi akció csak az ítélet végrehajtása után következik. A baltimorai jelentések szerint tegnap az ottani városházán is robbanás történt. A newyorki jelentések arról számolnak be, hogy a földalatti vasuti robbanás tetteseit még nem találták meg, ellenben az olasz negyedben tegnap újabb két bomba robbant fel, amelyek husz emberéletet oltottak ki és három házat tettek tönkre. Az anarchisták azzal fenyegetőznek, hogy ha a kivégzés megtörténik, annyi bombájuk van, hogy akár egész Newyorkot a levegőbe röpitetik.

### Tiltakozó sztrájkok világszerte.

A stockholmi jelentések szerint itt is hatalmas őréség vigyáz az amerikai követ testi épségére, miután itt is erősen mozgolódnak a kommunisták. A párisi jelentések arról számolnak be, hogy a kommunistáknak a munkássághoz intézett felhívása, hogy 24 óra általános sztrájkot rendezzenek, nem járt sikerrel. A munkásságnak csak egy kis töredéke tett eleget a felhívásnak. Párisban eddig mindössze 60.000 munkás sztrájkolt. Saint Etienneben a bányamunkások és közalkalmazottak, Dunquerque-ben pedig valamennyi kikötőmunkás csatlakozott a sztrájkhoz. Mint az esti jelentések mondják, a Buenos Ayres-ből érkező jelentések szerint ott is sztrájk készül és a kivégzés napján a vonatszemélyzet 15 percre nem dolgozik.

### Fel akarták gyújtani Fuller kormányzó házat.

Az esti newyorki jelentések igen érdekes fejleményről adnak hírt. Bostonból jelentik, hogy minden előkészületet megtettek Sacco és Vanzetti kivégzésére. Azonban az újabb jelentések szerint az is megtörténhetik, hogy a kivégzéseket még ma végrehajthatják. Legalább is erre lehet következtetni abból a tényből, hogy a villamoszék mechanikusát ma éjszákára a fogházba rendelték. Ma délelőtt különben egy fiatal lányt épen abban a percben fogták el, amikor petroliumot öntött Fuller kormányzó házának falára és fel akarta azt gyújtani.

### Csütörtökön reggel lesz a kivégzés.

Párisi jelentés szerint Nungesser édesanyja táviratot intézett Fuller kormányzóhoz, ki-

től kegyelmet kér Sacco és Vanzetti számára.

Washingtonból táviratozzák: A Ku-Klu-Klan főhadiszállása ellen bombamerényletet követtek el. Newyorkban ma kezdődött meg az általános sztrájk, fél millió munkás sztrájtette be a munkát. Számos milliárdos fenyegető levelet kapott az anarchistáktól, akik azzal fenyegetőznek, hogy levegőbe röpitik egész Newyorkot.

A bostoni hatóságok megtették az előkészületeket a halálos ítélet végrehajtására, amely csütörtökön reggel lesz, hacsak Fuller kormányzó az utolsó pillanatban nem ad kegyelmet.

### Ujabb bombamerénylet.

Budapestről táviratozzák: Késő este jött kábeltávirat szerint a newyorki földalatti vasut ellen újabb merényletet követtek el. Ismeretlen tettesek ma délelőtt az aldwichy-i pályaudvarra bombát vetettek, amely iszonyatos robajjal explodált. A merényletnek szerencsére nincs emberáldozata.

## Tragikus öngyilkosság Aradon.

Agvonylotta magát egy rendőrnök a IV. kerületi rendőrség hivatali helyiségében.

(Arad, augusztus 9.) Megrendítő tragédia játszódott le ma hajnalban Aradon a Calea Aurel Vlaicu (pécskai) uton levő negyedik kerületi rendőrség helyiségében. A rendőrség egyik alkalmazottját, Sangeorgean Todor rendőrségi írnokot ma hajnalban három órakor összeroncsolt koponyával holtan találta Detesan János rendőrkommisszár. A holttest az íróasztal előtt feküdt, fején lévő hatalmas sebektől még szivárgott a vér és a test mellett kilocsant agyvelődarabok tapadtak a poros padlóhoz. A rendőrtiszt, amikor első megdöbbenéséből magához tért, azonnal jelentette az esetet a központi rendőrségnek és a hatósági orvosnak. A nyomban megejtett vizsgálat megállapította, hogy a rendőrségi írno öngyilkosságot követett el. A holttest mellett feküdt a rendőrnök szolgálati fegyvere, egy karabély, amelyből hiányzott a gyilkos golyó. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlen ember állá alá tartotta a fegyver csövét úgy sütötte el, s a golyó azonnali halált okozott.

Sangeorgean Todor öngyilkosságának okát teljes biztonsággal nem tudták megállapítani. Tegnap estétől ügyeletes szolgálatot kellett tartania és hajnalban egyedül maradt irodájában. Előzőleg nem szólt senkinek sem arról, hogy öngyilkossági tervei volnának. Sőt jókedélyű, intelligens életvidám huszonhat éves fiatalember volt, aki pontosan, lelkiismeretesen teljesítette hivatását. A napokban egy társasággal átmulatott egy éjszakát és valahol fertőző betegséget szerzett. Ismerősei valószínűnek tartják, hogy e betegsége miatti elkeseredés adta kezébe a fegyvert. A tragikus sorsu ember egy gyermeket és feleséget hagyott hátra, akik az aradmegyei Cuvin községben laknak.

### Főnapló kiskereskedők részére!

Iparkamarai kiadás. Sándor Ferenc papírüzletében. Megyeházzal szemben.

— Rablómerénylet egy autó ellen. Brassó-ból jelentik: A sepsiszentgyörgy-szovátai országúton tegnap délután egy több főből álló rablóbanda megállásra kényszerítette és kifosztotta dr. Binder sepsiszentgyörgyi mérnököt, aki neje és egy sepsiszentgyörgyi bankigazgató társaságában autón igyekezett Szovátá-fürdő felé. A rablók közel tízezer lej készpénzt és nagyobb értékű ékszereket vittek el. A csendőrség üldözi a yakmerő uton-állókat.

# H I R E K.

## Szélhámosország örök szegénye.

Talán sohasem fordult még elő, mikóta ez a szomorú világ áll, hogy az egész kultúrembertiség, mint valami hihetetlen kolosszus emelkedik a felhők magasságába és ijesztő bõmbõléssel dörögõn vétõt egy készült tett: egy törvény-azankciónálta gyilkosság ellen. De talán az sem fordult elő sohasem, hogy két szerencsétlen olaszt, bizonyos Sacco és Vanizetti nevezetű munkásokat kettõztassanak, rájuk fogjanak egy rablógyilkosságot s noha minden, de minden ezen a földön azt bizonyították, hogy ártatlanok — halálra ítélték, mert... mert társadalompolitikai szempontból nincsenek azon a véleményen, mint a bostoni törvényszék csodálatosan lelkiismeretlen tagjai. Ez csak Amerikában történhetik meg, Szélhámosországban. Blöffbirodalomban, amelynek igazságszolgáltatása régen híres arról, hogy a legközönségesebben megfizethetõ. Amikor milliódosfattyak gyilkolnak, mert nem tudnak már a renyheségtõl mit csinálni, akkor a dicsõ Ujvilág bírái addig tárgyalnak, míg az apa lefizeti a kellõ összeget és derék fia szabadlábra kerül. Most persze két szegény olasz munkásról van szó, tehát gyerünk „elrettentõ példát statuálni“.

Megáll az ész, a gondolat, a XX. századot kiáltó progresszív szái elnémul, „demokrata“ Amerika e legujabb humanus cselekedetén. De le kell lankadniok a kótyagosan Océánon tútra mutató karoknak is, amelyek különben is csak azért mutatnak oly nagyon arrafele, ahol az emberiség sõpredékének legszerencsésebb gyûllhelye van, mert onnan kapott pénz serkentõ õket és fel kell nyílni most már végre azoknak a „beteg“ európai szemeknek, hogy lássák hát meg, hogy mi az új egészség és mely nyomorultakból állhat az az ország, ahol esetleg tíz dollár helyes alkalmazásával börtõbe lehet csukadni bárkit. Ki kell rekeszteni a világ kultúrközösségébõl ezt a börtöntöltelékiváltkényi fajt, amely ugyis hiába igyekszik az általuk megvetett Európa évezredes kulturáját elorozni és szûnjék meg a kétségbeesett, gyáva leborulás a Nagy Őzlet bálványá elõtt, mert ime hazug csindadratta minden, blöff és reklám és csak egy igazság van: Sacco és Vanizetti. Ez a fotográfia. Ez Amerika!

Nem fontos most már, hogy megírd-e Coolidge tanár ur, vagy Fuller és végül nem gyilkolják a két olaszt. Az, hogy bombáknak kell robbanni, pápának és Macdonaldnak, mindenkinek, Lindbergnak, rió de janeiról városi tanácsnak, német szociálistáknak, francia papságnak, az egész világnak napokon át kell kiáltozniok azért, hogy ne gyilkoljanak meg két ártatlant. Olyan visszatarozzó, de olyan fénybõ szegénybéllyeget rak ez Szélhámosországra, amely messzebbre világít mint a newyorki Szabadságszobor óriási reflektora.

Fóthy Ernõ.

— A semmitõszék új elnöke. Bucurestibõl jelentik: Niculescu Oscart a semmitõszék elnökévé nevezték ki.

— A prefektus segélyt osztott a megyei jégkárosultaknak. Georgescu János prefektus ma délután 7 órakor kintazott Sianleán (Szentléányfalva) és Iratoeu községekbe, ahol a jégkárosultak közt nagyobb összeget osztott ki gyorssegély képen. A jövõ héten a prefektus Aradul-nou (Ujarad) községet keresi fel, hogy az ottani sujtottak közt segélyt osszon ki.

— Spanyol hajóraj tisztjel Sinalaban. Bucurestibõl jelentik: A spanyol hajóraj tisztjel ma reggel Sianlaba utaztak.

— Letörlik a fürdõhelyek áruzsoráját. Bucurestibõl jelentik: A belügyminiszter ma rendelettel utasította az összes prefektusokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket a fürdõhelyeken tapasztalható áruzsora és a spekuláció letörésére.

## Sorra oszlatják fel a községi tanácsokat.

(Az Aradi Közlöny bucurestii tudósítójának távirata.) A kormány több közigazgatási funkcionáriust delegált egyes községi tanácsok mûködésének ellen-

örzésére és felülvizsgálására. Szabálytalanságok konstatálása esetén ezeket a községi vagy vármegyei tanácsokat felfüggesztik.

## Megszüntetik a vonatokon a negyedik osztályt

(Az Aradi Közlöny bucurestii tudósítójának távirata.) Perieteanu vasutügyi államtitkár interveniált a közlekedésügyi miniszternél, hogy szüntessék be az államvasutak negyedik osztályát. A miniszter

hozzájárult az elõterjesztéshez és valószínûleg már augusztus 15-ikétõl kezdve megjelenik a hivatalos rendelet, amely meg fogja szüntetni az államvasutak negyedik osztályát.

— Elhelyezték Aradról Dobrescu rendõr-inspektort. Ma belügyminiszteri rendelet érkezett az aradi rendõrprefekturára, amely elhelyezte Dobrescu Sándor rendõrfelügyelõt Bessarabiába. Ez az intézkedés megnyugtatólag hat Arad kereskedõire, vendéglõseire, mert Dobrescu, valószínûleg tulbuzgóságtól hajtva állandóan molesztálta õket és naponta tömegesen tett feljelentést ellenük árdrágítás miatt. Több ízben panaszkodtak Dobrescu eljárásaért az aradi kereskedõk és Filotti Zamfir rendõrprefektus Pacuraru Brutus kamarai fõtitkárral egyetemben vizsgálatot is indított, amely beigazolta, hogy a felügyelõ legtöbb esetben teljesen indokolatlanul zaklatta a kereskedõket. A prefektura felterjesztésére aztán Dobrescut ma Bessarabiába helyezték.

— Ausztriában is nagy a hõség. Bécsbõl jelentik: Ausztriában óriási hõség uralkodik. Tegnap árnvélben 38 fok meleg volt. Sok a fürdõzõ és sokra tehetõ a vízbefullások száma is. Eddig még nem adtak ki hivatalos jelentéseket a vízbefullatról.

— Magyar pilóta Océánrepülése. Dessauból jelentik: A Junkers-mûvek igazgatósága ma hivatalosan közölte, hogy a mostanra tervezett Océánrepülés szombat elõtt nem történhetik meg, miután az egyik pilóta, Köhl, a multkorai kényszerleszállás alkalmával megégette kezét. Az Electrolux társaság ma 50.000 márkát tüzött ki annak a német repülõnek, aki elõször átrepül az Océánon.

— Halálozás. G e l c z János hosszas szenvedés után, 76 éves korában, folyó hó 8-án déli 1 órakor elhunyt. Temetése 10-én délután 4 órakor lesz a felsõtemetõ halottas házából.

Leinvatter Gyula volt vasgyári igazgató, az aradi munkásbiztosító pénztár ny. fõtitkviselõje e hó 8-án meghalt. Temetése e hó 10-én délután 6 órakor lesz az alsó-temetõ halottas házából. Halálát neje, Rázel Mária és nagyszámu elõkelõ rokonság gyászolja.

— A bécsi forradalom bûnõsei. Bécsbõl jelentik: A júliusi forradalommal kapcsolatban a rendõrség 600 személy ellen indított eljárást. A nyomozás 250 esetben eredménnyel járt és olyan súlyos adatokat hozott napvilágra, hogy a vádlottakat az országos törvényszéknek adták át.

— A magyar fõváros érdekes ajándékot kapott. Budapestre jelentik: Schmidt Miksa ismert dúsgazdag butorgyáros mátyáshegyi Mária Terézia-korabeli barokkstilusban épült kétemeletes gyõnyörû kastélyát a körülõtte levõ 50 holdas telekkel együtt a fõvárosnak ajándékozta. A kastély telve van a legszebb mûkincsekkel, egyházi kegyzerekkel, oltárokkal, amelyek szinte felbecsülhetetlen értéket képviselnek. Budapest elhatározta, hogy a kastély berendezéseibõl új muzeumot nyit, az ötven holdas parkból pedig nyilvános parkot létesít. — Schmidtnek csak egyetlen kívánsága van, hogy a kastélyt körülvevõ Mátyáshegyet a fõváros a leg-rövidebb idõn belül szabályozza.

— Felborult egy autobus. Bucurestibõl jelentik: A Constanta melletti Urluia faluban egy Silistraból érkezett autobus felborult és maga alá temette utasait, akik közül sokan meghaltak és többen súlyosan megsebesültek.

— Öngyilkos lett egy amerikai gazda Glogovaton. Jelentették ma az aradi ügyészségen, hogy Vornitag Sebestyén Amerikát járt 53 éves glogováci gazda az elmúlt éjszaka házának padlásán felakasztotta magát és meghalt. Tettét afeletti elkeseredésben követte el, hogy Amerikában megtakarított 800 dollárját olyan vállalatokba fektette, amelyek rövidesen tönkre mentek. A szerencsétlen gazda iránt általános részvét nyilvánult meg.

— Magyar fõherceg uszóbravurja. Budapestre táviratozzák: Albrecht fõherceg vasárnap délelõtt két és fél óra alatt átusztta a Balatont. A fõherceg Badacsonynál startolt s Fonyódnál ért partot Albrecht fõherceg bravuros uszását sportkörökben nagy tetszéssel fogadták.

— Elkészülték a világ legnagyobb motoros-hajói. Trieszti jelentés szerinti az ottani Cossulich Line hajóstársaság számára a monfalconi hajógyárban épített két 33 ezer lóerõs, két motoros, harminchárom ezer tonnás óriáshajó elkészült. Az egyik hajómonstrum, amely a „Saturnia“ nevet kapta, Trieszt és a délamerikai vonalon a Kanáriszigetek, a másik hajóóriás, a „Vulcania“ Trieszt—Newyork közötti vonalon fog közlekedni. A „Vulcania“ 9 nap alatt teszi meg útját.

— Az aradi nyomdászok augusztus 28-án nagyszabásu kertlûnnepélyt és táncestélyt rendeznek Ujaradon, a Kornett-féle vendéglõben, melynek jövedelmét a munka nélkül levõ nyomdászok segélyezésére fordítják.

— Veszedelmes szalmatûz Aradon. Tegnap reggel, kevéssel nyolc óra után, a harmadik kerületi (pernyávi) rendõrség telefon útján jelentette, hogy a Strada Sava Raicu (volt György-uca) 157. sz. háznál tûz ütött ki. A városi tûzoltók Mihajlo vits Gyula s az önkéntes tûzoltók Z á r a y Jenõ parancsnokok vezetése alatt, teljes apparátussal vonultak a jelzett helyre. Puterity Iván tulajdonát képezõ ház udvarán, Halász István gazdálkodó szalmakazla hatalmas füst mellett égni kezdett, de a gyorsan kivonult tûzoltók fél óra alatt lokalizálták a tüzet. Nagy szerencse volt, hogy nem fújt szél, mert a közelben több ház szalmateteje is könnyen tüzet fogott volna. A hatóság részérõl a helyszínen megjelent Cherches komisszár. A tûzvizsgálatot holnap tartják meg, amely alkalommal megállapítást nyer, hogy miért állítottak fel szalmakazlat a lakóház udvarán.

— Béke várható a budapesti munkássztráikban. Budapestre táviratozzák: Andrejka fõkapitányhelyettes ma délelõtt egyezkedõ tárgyalásokat kezdett a budapesti sztráikoló munkásokkal és a munkaadókkal. Konkrét eredmény még hiányzik, de holnapra már valószínûleg sikerül helyreállítani a békét a felek közt. A vasiparban szõrványosan már megkezdtek a munkaberek emelését, ami 10—15 százalékot tesz ki. Ezt az emelést a Weisz Manfred-gyár igazgatósága is hajlandó megadni. Esti jelentések szerint ma délután váratlanul a Ganz Danubius vaggongvárban részleges sztráik tört ki. Mintegy 2500 munkás hagyta el munkahelyét.

— Súlyos autószerencsétlenség Constantánál. Constantából jelentik: Súlyos autószerencsétlenség történt tegnap hajnalban a constanta—mangaliai országúton. Dumitru Rizescu constantai városi tanácsos autója, amelyben a tanácsoson kívül még Demostene Dragon nagykereskedõ és képviselõ ült, a tengerparton elhúzódó nyílt országúton összeütközött Pik Phierekhide ismert politikus hatalmas Hupmobyll-géjével, amely nyolcvanas sebességgel száguldott a nagyforgalmu országúton. Az összeütközés következtében Rizescu kocsija a szõ szoros értelmében szilánkokra zuzódott, míg a bennülõk súlyos sérüléseket szenvedtek. Phierekhide és két overmeke csodálatos módon sértetlenül maradtak, csak a soffõr szenvedett súlyos természetü zuzódásokat. A súlyosan-sérült utasokat Bernindei ismert csokoládégyáros arra haladó kocsija szállította be Movilába, ahol kórházi ápolás alá vették õket. A karambol ügyében megindították a vizsgálatot.

— Meghalt egy volt aradi törzsorvos. Budapestről jelentik: Gidófalvi Gidófalvy Béla nyugalmazott törzsorvos vasárnap meghalt. Temetése kedden délután volt impozáns keretek között. A temetésen számos magasrangú katonatiszt vett részt. Az elhunyt törzsorvos halála bizonyára Aradon is sajnálkozást kelt, miután Gidófalvy Béla, aki hosszabb időn keresztül szolgált Aradon, itt-élete alatt az előkelő társaság becsülését és rokonszenvét vívta ki.

— Nagyarányu betörés Clujon. Clujról jelentik: Tegnap éjjel vakmerő betörést követtek el a Berde Mózes-ucca 2. szám alatt, ahol eddig ismeretlen tettesek teljesen kifosztották Hoiescu CFR. vezérfelügyelő lakását. A betörők a lakás egész berendezését, még a bútorokat is elvitték. A kárt eddig nem lehetett megállapítani, mivel Hoiescu nem tartózkodik Clujon. A rendőrség azt hiszi, hogy a betörést azok a tettesek követték el, akik pár hónappal ezelőtt kifosztották a házban lakó orvos lakását.

— Orvosi hír. Dr. Kupfer nőorvos hazaérkezett és ismét rendel. Bul. Carol (Erzsébet-körút) 36. Telefon 512.

— A lipovai tüzoltók jubileuma. A lipovai (Ippai) tüzoltótestület, mely egyik legkiválóbb tüzoltósága Temes-Torontál megyének, aug. 14-én, vasárnap ünnepli meg fennállásának 60-ik évfordulóját. Ebből az alkalomból a „Temes-Torontálmegyei Tüzoltó Szövetség” választmányi ülést tart, míg a lipovai (Ippai) tüzoltóság évi rendes közgyűlésre gyűl össze. Ennek megtörténtével kezdetét veszi a tüzoltóverseny, mely fecskendőszerelemből és mászási gyakorlatokból áll. A verseny iránt nagy érdeklődés mutatkozik Arad- és Temes-megyében.

## SPORT

O Aradi tennisezők sorozatos győzeimel Jugoszláviában. A szerb Vajdaság három legnagyobb tennisközpontja az idén megrendezte szokásos nemzetközi versenyét. A palicsi verseny eredményeiről már beszámoltunk. Ezt követte a nagybecskerek-i verseny, a Vajdaság bajnokságáért. A férfi egyes győztese dr. Lippu lett, aki az elődöntőben az osztrák Meyer ellen győzött 6:2, 3:6, 6:4, a döntőben pedig Balás ellen 6:2, 6:1, 7:5 arányban. Dörner a verseny alatt megbetegedvén, két napra torokfájással ágyba került, minek következtében minden számban visszalépett. A férfi párost így Balás—Meyer nyerték meg. A női egyes győztese a budapesti Gönczné Baitrok Ica lett, aki Fülöppné ellen 6:3, 6:3 arányban győzött. A jugoszláviai turné utolsó stációja Zombor volt. E verseny érdekessége a férfi egyes volt, egy ezüst vándorszerlegért, amely három győzelem esetén a győztes tulajdonába megy át. Dr. Lippunak már két győzelme volt (1925. és 1926. években) és most aratott győzelmével végleg haza hozta a serleget. A döntőben Balás ellen győzött 6:1, 7:5, 4:1 feladva, aki az elődöntőben Dörner felett aratott győzelmével (8:6, 9:7) kvalifikálta magát a döntőre. A férfi párost dr. Lippu—Dörner-pár nyerte Balás—Radovic ellen 6:2, 6:2, 6:2 arányban. A vegyes páros győztese Dörner—Venzara Libasa lett, Balás—Wattay Szósi ellen. Fülöppné ezen a versenyen nem indult. Az aradiak nagyon szép és értékes díjakkal érkeztek haza.

## A hirdetés térhódítása.

Hirdetés nélkül ma már az irodalom, a művészet és a tudomány sem jelenik meg. A nagyvárosokban hirdetőszlopok tarkálnak a különböző plakátoktól, az éjszakáknak a világító reklámok nappali fényt kölcsönöznek. Amerre nézünk mindenhol hirdetést találunk. Hirdetését mindenki ott helyezi el, ahol eredményre számít. Aki hirdetését 42 év óta fennálló mindenütt elterjedt lapunkban adja fel, feltétlenül eléri célját.

## Amerikai autók ostroma Románia ellen.

Az országban forgalomban levő automobilonak fele amerikai.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-tudósítójának távirata). A belügyminisztérium statisztikai hivatalának kimutatása szerint Románia területén 1927. január elsején 15.896 darab gépjármű volt forgalomban. A fővárosra az ország automobillforgalmának egyharmada esik, a mennyiben Bucurestiben 5360 gépkocsi van forgalomban, míg az ország többi részén mindössze 10.535 gépkocsi fut. Származási hely tekintetében

a következőképpen oszlanak meg az automobilonak: Amerikai gyártmány 2875, azaz a forgalom 49,23 százaléka. Olasz gyártmány 2463, ami a forgalom 15,40 százaléka felel meg. Németgyártmányú kocsi 1709 van forgalomban, míg francia kocsiból 1726 db. fut. Osztrák kocsi 887, angol 260 és 105 csehszlovákiai származású. Román gyártmányú Astra-kocsi 63 van forgalomban és 868 különböző más márkájú kocsi.

## Aranylejre tér át Románia?

Törvényjavaslat készül a valutastabilizálásról.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-tudósítójának távirata). A legnagyobb hitelességet érdemlő forrásból az a hír terjedt el, hogy a legközelebbi időben parlament elé kerül a leinstabilizációt előkészítő törvényjavaslat és hogy

a pénzügyi kormányzat az aranylej valutára szándékszik áttérni. A benyújtandó törvényjavaslat természetesen tüstént lényeges kurzusemelkedést fog előidézni.

## Kitiltották a magyar lapokat az aradi állomásról

Csak öt kisebbségi lapot lehet árusítani a pályaudvaron A CFR. vezérigazgatóságának intézkedése

(Arad, aug. 9). Körülbelül két héttel ezelőtt az aradi vasuti állomás főnökségéhez nagy feltűnést keltő körrendelet érkezett a CFR bucuresti-i vezérigazgatóságától. Ez a körrendelet arra utasította az állomásfőnökséget, hogy revízió alá kell venni a pályaudvari hírlap és könyvárusítást. Ma azután még különösebb eset történt: augusztus 4-iki kelettel újabb körrendelet érkezett ebben az ügyben. Az újabb rendelet már szigorú utasítást ad az állomásfőnökségnek arra, hogy a pályaudvaron az idegen nyelvű, magyarul és németül megjelenő napi- és hetilapok, folyóiratok és könyvek csak olyan számban árusíthatók, hogy az eladásra kerülő lapoknak és könyveknek csak 40 százaléka lehet német vagy magyar nyomdatermék.

A rendelet még azt is előírja, hogy a magyar és német nyelvű lapoknak és könyveknek 40 százalékban való árusítása is csak olyan városok pályaudvarain történhetik, ahol a lakosság túlnyomó része kisebbségi nemzetiségű.

Ezt a rendeletet, amely egzisztenciájukban érinti a pályaudvari hírlapárusokat, az azon nyomban megejtett ellenőrzés alapján végre is hajtotta már az állomásfőnökség. Ezek szerint kitiltották az aradi pályaudvarról a kisebbségi lapok egy részét és csak 40 százalék kisebbségi nyomdaterméknek engedték meg az árusítását.

A megejtett revízió alapján az állomáson csak öt erdélyi magyar lap árusítását engedték meg. Teljesen kitiltották a magyar heti és képes folyóiratokat, valamint a magyar könyveket is. Ugyszintén az erdélyi és külföldi német lapokat is kitiltották. A kitiltó rendelet nem érintette a kormány által engedélyezett két budapesti napilapnak és a magyarországi képes-lapoknak az árusítását.

Ez a nagy feltűnést keltő rendelkezés, amelyet olyan szokatlan gyorsasággal hajtottak végre, elvitathatatlanul nagy sérelme a kisebbségi újságoknak, de sérelme magának az utazó közönségnek, mert honnan veszi magának a jogot a CFR. vezérigazgatósága, hogy előírja az utasoknak azt, hogy

a vasuton való, csöppet sem mulatságos utazás sok unalmát és kellemetlenséget, milyen olvasmányokkal üzhessék el. De sérelmes és furcsa ez az intézkedés abból a nézőszögből is, hogy akkor, amidőn a felelős tényezők a kormány köréből folyton a kisebbségek iránti jóakaratot, megértést és kulturális segítséget hangoztatják, ez a rendelkezés éppen az ellenkezőjét bizonyítja a kecségtető és nyilvánosságra került kijelentéseknek. A kormányt képviselő szervek figyelmét felhívjuk erre az új és a kisebbségi sajtót érzékenyen érintő rendszerre és reméljük, hogy hatásosan intervenálni fognak abban az irányban.

Üzleti könyvek, az új helyegytörvény szerint kötelező beszállással, kereskedelmi kamara által szerkesztve Aradon olcsón kapható Kniaszer papírkereskedésben, Bul. Reg. Ferdinand 21. 413

— Beiratások az Ineu (borosjenői) gyógypedagógiai intézetbe. Az ineu (borosjenői) állami gyógypedagógiai intézetben a jövő tanévre 30 hely van üresedésben. Az intézetnek hat osztályú elemi iskolája van, mely ki van egészítve gyakorlati tanulmányokra alkalmas műhelyekkel, kertekkel, gazdasággal. A felvételi kérvényt az intézet igazgatóságához kell intézni. Felvételnél 7—12 év közötti gyengeelméjű gyermekek, esetleg 12 éven felüliek is, amennyiben valamely felsőbb osztályba beoszthatók. Járványos betegségben, vagy epilepsziában szenvedő, köz- és önvészélyes siket néma, vagy vak gyermekek nem vehetők fel. A kérvényhez csatolni kell a születési bizonyítványt, oltási bizonyítványt és az adóhivatalnak a szülő adójának nagyságáról szóló bizonyítványát. Ezek a díjak a következők: 60 lej beiratási díj, 80 lej taneszköz használati díj, 3500 lej ellátási díj. Ezek a díjak két részletben fizetendők, még pedig 1890 lej a beiratáskor, 1750 lej március 1-én. Az ösztöndíjakra nézve az intézet igazgatósága ad felvilágosítást.

MA	
Apolloban	Kettős műsor!
<b>IRENE</b>	<b>HALÁL RÓZSÁK</b>
Vigjáték 8 felvonásban. A főszerepben: <b>COLEEN MOORE.</b> Gyönyörű színesdivatrevüvel	Dráma 8 felvonásban. A főszerepben: Conrad Veidt, Verebas Ernő.
Az előadások 5, 7 és 1/10-kor kezdődnek. Mérsékelt helyárak!	



# Magyar jövendőmondó Bucuresti külvárosában

Aki megjósolta a világháborút.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti munkatársától.) A főváros igen jó nevedében, az Aurel Vlaicu-uca egyik földszintes házában lakik a bucuresti-i magyar jövendőmondó. A kapu felett ki van szegezve a bucuresti-i jóskok cégére, három játék-kártya és egy kézzel írott cédulán a következő szavak állnak:

## IT MAGYAR JÓSLÁS FOLYIK

Egy perc múlva már szemben álltam az egyetlen magyar bucuresti-i jövendőmondóval. Negyven év körül ember, a halántékán már őszülő haj, a szája körül sűrű ráncokba szaladnak a vonalak. Ez már a mesterséggel jár... egy jó jövendőmondó mindég mosolyog a kuncsaftokra.

— Sándor Ferenc a nevem, mondja mosolyogva, engem nagyon szeretnek a bucuresti-i magyarok, nem azért, mert jó családból származom, sok nagy ur került már ki a mi családkunkból, — hanem azért csügg rajtam a nép, mert megbékélten távoznak tőlem...

— Szóval ön csak jót jövendöl? — kérdeztük.

Sándor feddően nézett ránk:

— Én mindig az igazságot mondom, bűn volna, ha én elferdíténém az igazat. Az igazságot minden ember önmagában hordozza, rá van írva titkos vonalakkal a tenyerére, bele van írva a szemébe és mikor belép a szobámba, magával hozza az atmoszféráját...

A magyar jósk már nem mosolygott, egy kissé lehunyta a szemét és látszott rajta, hogy átérzi az igazságát annak, amit mond.

— Miből jósk ön, — kérdeztük.

— Ez mindig a páciensről függ (így mondta: páciens!). Néha bejön hozzám valaki, kezét fogok vele és önkénytelenül megfordítom a kezét, belenézek a tenyerébe és már el sem engedem a kezét, mert megszállt az ihlet. Kérem, csak vegye ön elő a kezét és nézze meg azt a sok furcsa vonalat, ami ott látható, hát nem valószínű az, hogy az ember sorsa, szerencse, öröm, szerencsétlenség, baj, betegség valami nyomot hagy ott a sok titkos irka-firka között? Ezer év óta jósknak a kézből és ellehet képzelni, hogy ezer év óta nem jöttek volna rá arra, hogy ez svindli? Igazat ad ön nekem? — kérdezte és erősen rám nézett.

— Önnek igaza van, mondtam, azonban tessék mondani, a kézi jósláson kívül milyen módon olvassa ki az igazságot?

— Már mondtam, hogy ez a vendégektől függ, én ismerem az összes módokat. Itt Bucurestiben nem nagyon szeretik a kártyából való jóslást. Nem hisznek benne. Akárhányszor megtörténik, hogy a kliensnek kiolvasom a kártyából az igazságot, megmondom neki és aztán szégyenkezve bevallja, hogy szeretné, ha én még egy próbát tennék, legtöbbször a feketekávé aljából való jóslást szeretik. Ez úgy történik, hogy egy csésze török kávé megfordítanak és a lecsurgó fekete kávé különös furcsa alakokat rajzol a csésze aljára. A sok figura bizonyosan jelent valamit, csak érteni kell a figurákból kiválasztani a történetet.

— És ezt ön biztos módszernek tartja?

— Nincs biztos módszer, mondta a jósk fölényesen, aminhogy nincs abszolút igazság sem, mi csak megpróbálunk az igazsághoz közel férközni. De az bizonyos, valami titkos kéznek kell vezetnie a feketekávé vonalait, mert különben miért jelennek meg ott olyan csodálatosan tiszta alakok. Csak nemrégiben történt, hogy egy asszony hozott nekem megfajtásra egy ilyen feketekávé csészét, melyre már rá volt száradva a feketekávé alja. Csak ránéztem a csészére és szinte elképzéltem magamat:

— Aki ebből a csészéből ivott, már nincs az élők sorában.

Az asszony ráborult az asztalra és úgy sirt és aztán bevallotta, hogy a lányát el-

ütötte a villamos és meghalt. Előtte való nap történt ez, mindjárt, ahogy az ebédől felkelt és ottmaradt a török kávé csészéje. Elhozta nekem... Tudja mi volt a csészében? A feketekávé lecsurgó vonalai négy embert alkottak, amint egy hordágyat cipeltek és mind a négy embernek koponya volt a feje helyén...

— Hát még milyen módon jóskol? — kérdeztük.

— Az ólomöntés nagyon kedvelt módszer Bucurestiben, a vízbe öntött ólom alakjaiból sok mindent ki lehet olvasni. Nekem ezzel a módszerrel nagy sikerem volt, még az újságok is irtak rólam, ez egy évvel a háboru előtt történt. Akárki jött hozzám és ólmot öntöttem neki, mindig egy sisakos, feltartott puskás katonalak került elő a vízből. Mindenki rögtön ráismert, hogy az alak egy szuronyos katonát ábrázol. Ellenben mindenki azt is kérdezte, hogy miért van a katonának fejen olyan sisakforma. A békében még nem ismerték a sisakot, csak mikor kitört a háboru és jöttek a katonafényképek, akkor láttam, hogy az én ólomkatonáimnak, már egy évvel azelőtt, olyan sisakjaik voltak, mint amilyent a németek csak azután vezettek be.

— És a többi módszer? — érdeklődtünk.

— Van még sokféle, a szemből való jósk-

## Románia nagy angol kölcsönt kap

(Az Aradi Közlöny Bucuresti tudósítójának távirata.) A Politica szerint a Schröder és Discont bankházak kö-

### Devizakirályok bukása.

Két timisoarai bankember vagyoni összeomlása. — A Szófiába szökött bucuresti-i devizőr. — Bessz-spekuláció után szökés Budapestre.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Nagy feltűnést keltett a timisoarai (temesvári) közgazdasági körökben az a hír, hogy Rosenfeld Jenő devizőrt egy bucuresti-i bank feljelentésére Szófiában letartóztatták. De csak növelte ezt a meglepetést az a tény, hogy Rosenfeld letartóztatásával egyidőben eltűnt a fővárosból Scherzinger Béla bankfiókfőnök, aki Budapestre utazott. A két egymással összefüggő esemény mögött ugyanis két érdekes közgazdasági karrier húzódik meg, amelyek mindennél jobban jellemzik az országban uralkodó egészségtelen gazdasági állapotokat.

Rosenfeldet és Scherzinger az illegitim üzletek szoros szálai fűzték egymáshoz és bukásukat a devizakonjunktúra megszűnése idézte elő. Különösen Scherzinger volt nagystíli ember, akinek vagyonát 50 millió lejre becsülték és aki a timisoaraiak (temesváriak) szemében a durgazdag „Lebemann” mintaképe volt. Rosenfeld már nem érte el ezt a magas nívót, mint társa, de az ő vagyona is kitett pár millió lejt, ami egy kis banktisztviselőnél nem mindennapi dolog. Ugy Scherzinger, mint Rosenfeld, Hauschka Rudolfal és Rajna-Rosenthal Gyulával, a nemrég csődbe jutott Temesvári Szerb Takarékpénztár vezetőivel voltak szoros üzleti nexusban.

Rosenfeld Jenő, aki a háboru alatt tartalékos tüzérhadnagy volt és ma 30—35 éves ember, mint Ferdinand-szállóbeli könyvelő kezdte meg közgazdasági pályafutását. Amikor felesége, a híres szépségű Dietz Irma

## ERZSÉBET MOZGO.

Ma délután 1/5 és este 1/10 órakor

## A NAGY PARÁDÉ

A legszenzációsabb filmsláger, csodás látványosság. — A főszerepben: JOHN GILBERT.

Jön: A meztelen asszony. Petrovics Szvetislával.

Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben.

lás, a tükörből való jövendőmondás, a sötét szobában meggyújtunk egy gyertyát és az imbolygó árnyak, melyek megjelennek a falon sok mindent elárulnak, de fel se tudom sorolni a sok módszert.

Kint a kapu előtt két egyszerű ruhába öltözött nő betűzte a kézzel írt cédulát: It magyar jóslás folyik... Elbucsuztam a jövendőmondótól. Kifelé menet az egyik asztalon egy vastag könyvet láttunk az asztalon feküdni. A híres osztrák Freud tanár műve, Az álomfejtés.

— Ön olvassa Freud tanár könyveit? — kérdeztük.

A magyar jövendőmondó nagyon szerényen megszólalt:

— Igen, én minden jó, szakmába vágó munkát elolvasok.

Szegény Freud professzor...

F. A.

zött létrejött a megegyezés a Romániának nyújtandó nagy kölcsönre nézve, amelyet Titulescu és Bratianu Ionel irnak alá Londonban.

meghalt, az egyik timisoarai (temesvári) nagybancraiovai megbízottja lett és főfoglalkozása, a rossz telefonvonalak miatt az volt, hogy az egyik iülén a bucuresti-i kagylót, a másikon pedig a temesvárit tartotta és úgy közvetítette a temesvári bankok sürgős diszpozícióit devizaüggekben. Így ismerkedett meg a devizaüzletek titkaival, amiket csakhamar gyümölcsöztetett magának is. Összekötésbe került Rajnáékkal és Scherzingerrel és csakhamar autótulajdonos lett. Utoljára Bucurestiben volt a Banca Taraneascanak devizaigazgatója és itt sikkasztást és hűtlen kezelést követett el. A könyvekbe fiktív devizaüzleteket könyvelt be, a leigazoló leveleket megsemmisítette és így sikerült 12 milliót elsikkasztania, amivel Szófiába szökött, itt azonban letartóztatták és pár nap múlva kiadják Romániának.

Scherzinger Béla sokkal nagyobbstíli ember volt, mint Rosenfeld. Sok ideig a Temesvári Bank belvárosi fiókjának volt a főnöke. A fiók óriási forgalmat és hasznot hozott az intézetnek, úgy, hogy Scherzinger igen nagy karrier előtt állott. Közben azonban Scherzinger jóviszonya Rajna-Rosenthalal szemt szurt a vezetőségnek és Scherzingernek mennie kellett. Bucurestibe ment, ahol folytatta üzleteit és csakhamar óriási vagyonra tett szert. Az utóbbi időben a lej esésére spekulált és ez megrendítette vagyoni állapotát. Rosenfeld az ő embere volt s megbízásából csekély fedezet mellett, nagy devizavásárlásokat eszközölt részére; de mikor a veszteségeket fizetni kellett volna, jobbnak látta, ha Budapestre utazik, ahol különben villája is van, barátja Kaposy Gizi színésznő nevével, akivel együtt él. Temesvári bankkörökben azt hiszik, hogy a zseniális Scherzinger, aki vagyona jórészt átmentette külföldre, csakhamar talpra áll és nemsokára újból hallat magáról.

**URÁNIA** reppriként vetíti ma, szerdán és csütörtökön

**IBOLYAFALÓ**

oimü igen kedves vigjátékot 8 felvonásban. Főszerepben: **HARRY LIEDTKE**. Ezt követi: **Bitó menyasszonya**. Dráma a 30 éves háboruról. Az előadások 5, 7 és negyed 10 órakor kezdődnek. **Mérsékelt helyárak.**



**INGYEN AD** MINDEN FELVETELHEZ EGY MŰVESZI KIVITELŐ NAGYITÁST **Stojkovits és Békés** P. Avram Ianou (Szabadság-tér).

## K Ö Z G A Z D A S Á G.

### Mit tartalmaz az új bortörvény?

A boritalok gyártása és a boreladás. — A szesztermelés kontingentálása, a szeszszindikátus.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Az új bortörvényt, amit még a régi parlament szavazott meg, az új koránány, egyes szakaszok kivételével most mégis életbeléptette és annak helyes alkalmazására Argetoianu miniszter külön rendeletet adott ki. Eszerint a 20. szakaszban említett seprő és törköly szállításáról minden esetben kell értesíteni a hivatalos szerveket. A bornagykereskedők, borraktárok és pezsgőgyárak csak pénzügyminiszteri engedély alapján desztillálhatnak borseprőt, a fentmaradt bort pedig csak pénzügyminiszteri véleményezéssel lehet eladni, a szagosított borpezsgőnél megmaradtat pedig csak a földművelésügyi minisztérium engedélyével. A bort lepárolni pedig csak pénzügyminiszteri engedéllyel és ellenőrző készítménnyel ellátott uton szabad.

A likőrszerű borok gyártásához a földművelésügyi minisztérium véleményezése alapján a pénzügyminisztérium ad engedélyt. A rum gyártásánál a törvény a legszélesebb keretek között előnyben részesíti azokat a gyárakat, amelyek borból készült szeszt használnak nyersanyagként. A gyümölcsből párolt szeszitalok, likőrök, rumok és ipari pálinkák gyártására és forgalomba hozatalára a pénzügyminisztérium ad engedélyt. Likőrszerű borok gyártása nincs megengedve olyan helységeben, ahol gyümölcspálinkát, konyakot és hasonló szeszitalokat állítanak elő.

A 38. szakasz kimondja, hogy a likőr és rum gyártásához szükséges ipari szesz kontingensét a pénzügyminisztérium állapítja meg a földművelésügyi minisztérium véleményezése alapján. Ami az erre a célra leadott ipari szesz árát illeti, ez az ár azonos a borból előállított szesz árával, amelyet negyedévenként egy pénzügyminiszteri bizottság állapít meg a 20 százalékos ad valorem-adó kalkulálása szempontjából. A 39. paragrafus szerint a fogyasztási célokra gyártott ipari pálinkák maximális erőssége 30 fok. Ezeket a szeszitalokat a kerületi raktáraknál fogják előkészíteni.

A finomítási kötelezettség csakis italok előállítására szolgáló szeszre vonatkozik, nem pedig a denaturált szeszre is. A sáttolt élesztőgyárak, amíg megállapíthatóan csakis élesztőgyártással foglalkoznak, továbbra is működési engedélyt kaphatnak. Borból szeszt előállítani ipari szeszgyárakban is lehet, azzal a feltétellel, hogy az adózás szempontjából a gyártmány gabonaszesznek legyen minősítve. A gyárak által termelt szeszt csakis a törvényben foglalt kerületi raktárak útján lehet eladni. A teljesen, vagy speciális módon denaturált szeszt, vagy pedig az ecetgyárak és partómgárak részére denaturálás végett szállított szeszt közvetlenül a gyárból is el lehet adni, de csakis a szeszszindikátus eladási iró-dájának diszpozíciójára és a pénzügyminisztérium engedélyével.

Az italfogyasztási célokra szolgáló szesz évi globális kontingensét, valamint a jelen törvény életbeléptetésekor működési engedéllyel bíró gyárak részére az italgártáshoz szükséges szesz eladási kontingensét a pénzügyminisztérium állapítja meg. Minden egyes gyár

kvótáját a gyárosok közös megegyezéssel fogják megállapítani, még pedig e rendelet kelte-től számított egy hónapon belül.

Ha nem tudnak megegyezésre jutni, a pénzügyminisztérium fog döntőbíróként fellépni. Azok a gyárak, amelyek nem lépnek be a szeszszindikátusba, nem kapnak részt a szeszkontingensből. A kontingentálás csakis az italgártáshoz szükséges szeszre vonatkozik. Szesztermeléssel csakis a szindikátus által kijelölt gyárak foglalkozhatnak.

Az italkészítésre szánt ipari szeszt csak flatosítva és hígítva szabad forgalomba hozni, míg az ipari célokra szolgáló szeszt denaturált állapotban. A szesz denaturálása a gyáraknál történik. A szeszgyártáshoz és partómgártáshoz használt szeszt, amennyiben 2500 liter-nél nagyobb kvantumról van szó, a rendelkezési gyárnál denaturálják, a pénzügyi szervek jelenlétében.

Végül a rendelet a törvény 82. szakaszánál megjegyzi, hogy a törvény életbeléptetésekor az összes italmérésekben található szeszt, ha négy hónapon belül nem adják el, a pénzügyi közegek jelenlétében aromatizálni és felhígítani kell.

#### Zürichben 3.22 a lej.

**Helyi valutáinak.** (Augusztus hó 9.)  
Kifizetések: Berlin 38.75, Amsterdam 65.35, Newyork 162.75, London 791.50, Páris 6.39, Milánó 8.91, Prága 4.83, Budapest 28.42, Belgrád 2.86, Bécs 22.95, Zürich 31.40. — **Áru:** Márka 38, dollár 161, angol font 790, francia frank 6.70, lira 9, cseh korona 4.80, pengő 28.40, dinár 2.80, osztrák schilling 23.30, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 37, dollár 159, angol font 780, francia frank 6.20, lira 8.50, cseh korona 4.70, pengő 28.15, dinár 2.70, osztrák schilling 23, svájci frank 30. — Irányzat: lanyha.

**Zürichi tőzsdenyitás.** (Augusztus hó 9.)  
Berlin 123.45, Amsterdam 207.95, Newyork 518.875, London 2521.75, Páris 20.33, Milánó 28.24, Prága 15.39, Budapest 90.57, Belgrád 9.13, Bucaresti 3.20, Varsó 58, Bécs 73.05.

**Zürichi tőzsdézárlet.** (Augusztus hó 9.)  
Berlin 123.43, Amsterdam 208, Newyork 518.875, London 2522, Páris 20.33, Milánó 28.24, Prága 15.39, Budapest 90.55, Belgrád 9.13, Bucaresti 3.22, Varsó 58, Bécs 73.05.

**Bucaresti-i tőzsdézárlet.** (Augusztus hó 9.)  
**Devizák:** Páris 6.33, Berlin 38.57.50, London 785, Newyork 161.50, Milánó 8.83, Zürich 31.20, Bécs 22.80, Prága 4.80, Budapest 29. — **Valuták:** Napoleon 645, márka 38, léva 1.20, török lira 0.76, angol font 780, francia frank 6.45, svájci frank 31, lira 8.90, drachma 2, dinár 2.85, dollár 159.50, lengyel zloty 17, schilling 22.50, pengő 27.50, cseh korona 4.90.

— **Kereskedelmi kapcsolatok Ausztriával.** Az Ausztriával való kereskedelmi kapcsolatok kimélyítése céljából az aradi kereskedelmi és iparkamara felhívja az összes kereskedőket, exportőröket, hogy legkésőbb e hó 16-ig közöljék a kamara irodájával mindama kívánságokat és javaslatokat, amelyeket eme kapcsolatok kimélyítése és intenzívebb tétele céljából szükségesnek gondolnak.

— **Esőt vár a termés.** Bucarestből jelentik: A földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint a terméseredmények kitünőek, azonban esőre nagy szükség volna mindenütt. Elsősorban a tengeri kívánja az esőt.

— „Drang nach Rumänien.” A lej szilárd, a valuták lanygulása tovább tart. Bécs, de

különösen Budapest irányából nagytömegű lejhitelek és devizakölcsönök ajánlata árasztta el a piacot. Mióta a belső pénzügyi piac nagy-szerű nyugodtságról a külföld is meggyőződött és a kontremín riasztó híreknek alaptalansága kiderült, a külföldi piacokon szokatlannul erősödött a Drang nach Rumänien elve. A legerősebb közép-európai tőzsdéken is, mint favoritértékeket kezelik a román összeköttetéseket. Az eddig másodkezeknek ítélt pénztételek felé is érkeztek kihelyezési ajánlatok. A lej kamatozása ugy külföldi, mint belső viszonylatban csökkenő tendenciájú.

#### Rádió-műsor.

Szerda, augusztus 10. Wien—Grác. 20.05. Tarka est. — Stuttgart. 20. Szórakoztató zene. — Róma. 21.10. Operett-részletek. — Prága. 21.30. Zongorahangverseny. — Pozsony. 22.20. Hangverseny. — München. 18. Operaelőadás. — Milano. 21. Operarészletek. — Leipzig. 20.10. Operettelőadás. — Frankfurt a. M. 20.10. Operettelőadás. — Boroszló. 20. Katonazenekari hangverseny. — Berlin. 21.30. Szórakoztató hangverseny. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 19. A Margit-szigeti szimfonikus zenekar hangversenye. 20.40. Hangverseny. 22.20. Cigányzene.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

## NYILTTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.  
NYILATKOZAT.

Az Iparos Otthon felavatási ünnepélyén történt sajnálatos incidensből kifolyólag kijelentem, hogy a történeteket mélyen sajnálom és Noszkay Károly urtól a legteljesebb bocsánatot kérem.

Arad, 1927. augusztus hó 9-én.

Filadelfi Adolf.

#### FELHIVAS.

Draskovits Tivadar vingar cég ügyfelem üzemet társtagok bevonásával lényegesen nagyítani óhajtja és ennek következtében felhívom mindazokat, akik a céggel szemben követelést vélnek fenntartani, hogy követeléseiket jelen felhívás megjelenésétől számított nyolc napon belül irodámban írásban jelentsék be.

Timisoara, 1927. augusztus 6.

Dr. Róth Dezső  
ügyvéd,

3657 Timisoara, I. Strada Bursei 1.

#### Francia játékkurzus

kis gyermekeknek 3-7 évesig szeptember első napjaiban MEGNYILIK.  
Megbeszélések délután Strada Eminescu 6., I. em. átjáró ház. 4156 ÖZV. LAZÁRNÉNÁL.

**3 nagy szobából álló  
I.emeleti uccai helyiség  
Arad főterén,  
azonnal kiadó.**

Irodának, szalónnak, orvosi rendelőnek, műhelynek, üzletnek rendkívül alkalmas.

Bővebbet az Aradi Közlöny kiadójában

**„PUCHER”** cserépkályha és takaréktűzhely raktára

Arad, Piata Avram Ianou (Szabadság-tér) 3.

Legjobb kivitelű bel- és külföldi cserépkályhák és takaréktűzhelyek. — Mindennemű kályhás munkálatok u. m. átrakások, javítások, falburkolatok elvállaltatnak. Szives partfogást kér: **Stein Mórné,**

# URODONAL

A szélhűdés, mint akár a reuma, az izületes gyuladások következtében áll be. A szélhűdés a formás test ellensége, utálatossá teszi az embert, skinnek a vérének is megmérgezi.

Hogy elkerüljük a nagy csapást, fogyni kell önmagunkat, tilos vörös bort és pezsgőt inni, óvakodni kell a meghűléstől, elő kell segíteni az emésztést hogy ez által a szervezetben felgyülemlett ártalmas savakat lecsikkasszuk. Az URODONAL a leghatásosabb szer a gyógyulás elérésére, amelyben 37-szer erősebb hatása mint a lithium amellelt, hogy teljesen ártalmatlan.

Lancereaux professor, a párisi orvosi egyetem volt rektora kizárólag „URODONAL“-t rendel a szélhűdés ellen.



megvéd a szélhűdés ellen.

A szélhűdés következtében beállt válság idején használt URODONAL egyáltalán nem okozott fájdalmat, mint más salicil-összeteltű gyógyszer, nem veszélyes mint a colchicum colchidinné. A fájdalmat enyhíti, sőt a leggyakoribb esetben megőrvídi a krízis idejét.

Dr. F. Morel

nyugalmasított órnagy-orvos, volt tengerészeti és gyarmati kórházak orvosa.

**Az URODONAL kitisztítja a vesét, a májat és az izületeket. Elősegíti a vérkeringést.**

## REUMA

Köves képződések

Vérelmeszesedés

Chatelain laboratóriumok 2 bis, Rue de Valenciennes, Paris.

Kapható kizárólag gyógyszertárakban és drogériákban.

Romániai vezérképviselő: Drogeria „STANDARD“ 2. Strada Zorilor, Bucuresti.

## APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kiírt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézközlésre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

### LEVELEZÉS.

MEGBECSÜLŐM jelzésre levél ment. kérem átvenni. 4153

### ÜZLETEK.

CIADÓ a belváros forgalmas uccájában 2 kisebb üzlethelyiség. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4155

### OKTATÁS.

## Pótvizsgákra

franciából nagyon olcsón biztos sikerrel előkészíték 8941 Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában

### ALKALMAZÁS.

MEGBIZHATÓ bejáró takarítónő keresetük a reggelt órákra. Str. Muresianu (Nádor-u.) 8. 4160

AUSLANDER sucht zu seinem drei jährigen Kinde eine deutsche Erzieherin. Adresse in der Administration des Aradi Közlöny. 4158

KIFUTÓLEANY azonnali felvételtik Salgónánál Arad, Strada Consistorialul (Batthyány-u.) 12. I. em. jobb. 1000

KERESÜNK aradi faterleplünk részére azonnali belépésre megbízható, józan kiejeli őrt. Seidner Bernát és Fia faterlepe Arad, Piata Cetate Vechi (Óvár.tér.) 4159

PERFEKTE deutsche Stenotypistin sucht Beschäftigung von 5-7 nachmittags. Adresse in der Administration des Aradi Közlöny. 4161

JÓLFOZÓ fiatal szakácsnő felvételtik Str. Crisan 8., I. em. 10430

### LAKÁS.

BUTOROZOTT szoba külön bejárattal azonnal kiadó. Str. Gh. Lazar 5. Uránia mellett. 4157

### VÉTEL ÉS ELADÁS.

EBÉDLŐK, hálók, szalonok, könyvszekrények; íróasztalok, székek, divánok, fotelok, virágállvány, asztalok, székek, antik szalon, antik szekrény, előszobafal, függönyök, storeok, fahordó kocsik, festmények, vitrinártyák, porcelánok, stb. eladók: Salgóné Str. Consistorialul 12. (Batthyány-u.) I. e. jobb. 1000

SERTESKANOK, legelőrendű fajman-golica Mezőhegyesről importált, többszörösen kitüntetett, köztenyésztésre ajánl Hámory gazdaság Str. Eminescu 5. szám. 2827

Ha venni, eladni akar, hirdetést adjon fel hamar! Rendkívül olcsó az ára — negyvennyolc lejt tesz kockára.

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcelánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné Str. Consistorialul 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

ELADÓ, egy fűszerüzlet berendezés, 40 főkos, szép nagv. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4164

## 70 drb. merino anyabirka

tenyésztésre alkalmas és 120 drb. idei bárány eladó. Cím RUDOLF MOSSE hirdetőben Arad.

## Okleveles tanítónő vagy óvónő

aki az elemi iskolát tanítani tudja, két kisleány mellé pusztára keresetlik. 10430 Cím Rudolf Mosse hirdetőben Arad.

### EXTRAS DIN PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

In sarcina si riscul debitorului Intarziat se vor vinde la 10 zece August a. c. dupa masa la orele (3) trei in biroul si cu interventia notarului public Dr. Eugen Beles aici in Arad, Str. Bratianu No. 2. diferite tacamuri si tablouri cu pretul de strigare de 45.000 lei. Obiectele se pot vedea in ziua licitatiei, in biroul notarial sus amintit, unde sunt depuse si conditiunile de licitatie. Arad, 1927, Aug. 3.

Ferdinand Sommer, avocat 4163 Arad.

## Gyakorlott, szakavatott, megbízható, fiatalabb, vasuti

## mérlegmester felvétetik.

Neuman Testvérek Rt. gyártelepén írásbeli ajánlatok d. e. 10-12 óra között személyesen nyújtandók be.

## Makulatura,

tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben

kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

## Az ARADI KÖZLÖNY részére

### hirdetések feladhatók:

ARAD: Rudolf Mosse hird. iroda Bulev. Reg. Maria 10.  
Kerpel Izso könyvkereskedés Bulev. Reg. Maria 12.  
Pichler Sándor papirkereskedés Bohus palota.  
Löbl hírlapiroda Str. Románulul.  
„Mures“ hird. iroda Str. Unirel.  
Haász Albert Str. Eminescu.  
„Uranul“ hird. iroda Str. I. C. Bratianu 13.

BUCURESTI: „D. Adania“ hird. iroda.  
„Lloyd Express“ hird. iroda Str. Gen. Berthelot 25.  
Rudolf Mosse Calea Victoriei 31.  
C. Schuller si S. Berger Str. Eug. Carada 9. Et. I.  
„Mercur“ Agence de Publicite Bulev. Serandar 12.

BUDAPEST: Blockner J. IV. Semmelweis-u. 4.  
Bokor. Benkő IV. Váci-u. 25.  
Klein Simon VIII. Rökk Szilárd-u. 8.  
Magyar Hirdető Iroda IV. Városház-u. 10.  
Mosse Rudolf IV. Váci-u. 18.  
Kunstödter hird. iroda VII. Kertész-u. 37.  
Schwartz József VI. Andrássy-ut 7.  
Tenzer Gyula IV. Szervita-tér 8.  
Leopold Gyula, VII. Erzsébet-körút 39. szám

BERLIN: „Ala“ Haasenstein & Vogler A.-G. N. W. 6. Am Cirkus 9.  
I. H. A. Industrie und Handels Expedition G. M. B. H. W. 9. Potsdamerstr. 13.  
Rudolf Mosse S. W. 19. Jerusalemstr. 46-49.  
Robert Schütz Oberschöneweide bei Berlin Luisen-Strasse 15.

BRASOV (BRASSÓ): Elekes hird. iroda Str. Porfil 32.  
Mosse Rudolf r. t.  
„Saxonia“ hird. iroda Str. Prinz Carol 11.

DICSŐSANTMARTIN (DICSŐSANTMARTON): Erzsébet könyvnyomda részv.-társ.

ALBA-IULIA (GYULAFEHÉRVÁR): Weisz Bernát könyvkereskedése.

CHISINEU (KISJENŐ): Kaufmann Mánó és társa.

CLUJ (KOLOZSVÁR): Hermes hird. iroda Str. Radu 4.  
„Lloyd Express“ hird. iroda Strada Radu 9. Et. I.  
Mosse Rudolf hird. iroda Str. Reg. Maria 37.  
„Express“, Piata Mihai Viteazul No. 39. Et. I.

LUGOJ (LUGOS): Schatteles ügynökség.

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD): Hegedüs hírlapiroda.  
Mosse Rudolf hird. iroda Str. I. Vulcan 1.  
Központi hírlapiroda Str. Reg. Ferdinand 1.

SIBIU (NAGYSZEBEN): „Hermes“ hird. iroda.

PÁRIS: Exl. Publicite 9. Rue Denis Poisson.

PETROSENI (PETROZSÉNY): „Radió“ hírlapiroda.

TRIEST: Publicita G. Cehovin Viale XX. Settembre 65. I.

TIMISOARA (TEMESVÁR): A. B. C. hírlapiroda.

„Bánát“ hírlapiroda Piata Libertatii 3.

Fehér Olga hird. iroda Strada Miron Costin 5.

Löbl könyvkereskedés Strada Alba Iulia.

Mosse Rudolf hird. iroda Strada Mercu 2.

„Timis“ hird. iroda Str. V. Alexandri 10.

„Papyrus“ hird. iroda Str. Eug. Savova 18.

Lloyd Express hird. iroda Hókta Bulev. Reg. Ferdinand 7.

„Mercur“ hird. iroda, I. Seminar-rinspalais.

WIEN: M. Duckes Nachfolg. I. Wollzeile 16.

J. Danneberg I. Singerstrasse 1.

Haasenstein & Vogler I. Schullerstrasse 11.

E. László I. Wollzeile 14.

Österreichische Anzeigen Gesellschaft I. Brandstätte 8.

J. Rafael Annoncen Expedition I. Graben 28.

VIZUMOK követségeknél Utlevélhosszabítások, C.F.R. bérletek

!! **Künstler-vizumiroda** !!

Arad, Bulev. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 86. :: Dácia színház szomszédában.

Bármily ügyet vagy me... bizást pontosan elintéző.